

Štev. 23.

Na Dunaju, 12. decembra 1898.

Letnik XI.

Cesarjev jubilej.

Cesar Fran Josip I. je petdesetletnico nastopa svojega vladanja vsled poslednje in najhujše nesreče, ki ga je zadela letošnjega meseca septembra, praznoval v zatišju v najožem krogu svoje rodbine. Njegovi podaniki pa so imeli obči praznik, bez posebnega blišča in šuma, vendar pa primerno spominu tega zgodovinskega dne in primerno tudi omenjeni tužni okolnosti.

Spominjali so se jubileja tudi zunaj našega cesarstva po vsem civilizovanem svetu ne le vladarji in v obče prvi oblastniki držav, temveč tudi po novinah in na zborovanjih. Po časopisju so zlasti naštevati in označevali historične dogodke in kulturne naprave, izvršivše se za vladanja našega cesarja. Presojevali so dogodke in institucije bolj ali manj s strankarskega ali plemenskega stališča in le v najmanjši meri vseobsežno in po možnosti objektivno.

Opazil si pa tudi ob tej zgodovinski priliki, da nehvaležnost je plačilo sveta. Stranke namreč tistih narodov, kateri so za vladanja cesarskega jubilarja pridobili največ, so ali farizejski ponavljale, kakó da se slabo počutijo isti narodi, ali pa, kakor na Ogerskem, so se naravnost protivile, da bi se dostojno slavil dan vladarjevega nastopa, in je morala madjarska vlada še posebe poučevati državno zbornico, da tudi Madjari so dolžni spominjati se vladarjeve 50 letnice. V tostranski polovini pa so nemški irredentasi tudi v svojih glasilih vedli se prav nesramno, in med nemškonacionalnimi listi niso mogli niti v slavnostni dan opustiti, da bi ne zažugali Slovanom, da so le niže vrste pleme, in da Nemci morajo imeti prvenstvo.

Po takem so glasila in dejatelji privilegovanih narodov praznovali cesarjev jubilej v popolnem nasprotju z njegovim mišljenjem in stremljenjem, katero je gojil nepremično od prvega do današnjega dne. V dan razglasa svojega nastopa na prestol, dne 2. dec. 1848, je namreč cesar Fran Josip I. izjavil takoj v drugem odstavku znamenitega manifesta:

»Na podstavah prave svobode, na podstavah enakopravnosti vseh narodov cesarstva in enakopravnosti vseh državljanov pred zakonom ter soudeležbe ljudskega zastopstva v zakonodavstvu se domovina prerodi, v stari veličini, a s pomlajeno silo, neporušno poslojpe v viharjih časa, prostorni dom za narode raznih

jezikov, katere pod žezlom naših očetov objemlje od vekov bratska vez.«

Avstrijski škofje so izdali poseben jubilejski list, v katerem navajajo iste stavke in jih tudi tolmačijo v istem smislu, v katerem so postavljeni v cesarski manifest. Oni namreč pravijo: »Pravičnost je našega cesarja cilj, in vstvariti pravo njegova radost.... Vsakomur hoče cesar dati in pustiti, kar zahteva pravo in dostojnost in zgodovinski razvoj; a vsi naj se spominjajo, da le v mirnem sporazumljenju in sodelovanju se dá doseči sreča vseh in napredek posamičnika. Blaginja celote je obuslovljena po harmoničkem izobraženju posamičnih členov; a tudi členi dobé življenje in moč od celote... Cesarstvo avstrijskih narodov predstavljaj med evropskimi državami krasno mozajsko sliko, v kateri imajo vsi deli opravičeno mesto in takó pospešujejo krasoto skupne slike.«

Z druge strani si je cesar Fran Josip I. izbral geslo »Viribus unitis«, z združenimi močmi, katero je popolnoma v soglasju z manifestom in pa napisom na dvornih vratih: »Justitia regnorum fundamentum« in na posled s povdarjanjem *pravičnosti* v jubilejskem listu avstr. škofov.

Tudi se je treba spominjati, da je Palacký z dr. Riegrom v prvo ustavo leta 1848 vložil program o enakopravnosti, katere se je potem preložil v današnjo ustavo. Cesar Fran Josip I. je hotel, da se takoj začne izvrševati enakopravnost za vse narode, in o tem svedoči tudi delovanje in namerjanje pok. Aleks. bar. Bacha, ki je bil prišel v smislu Palackeja etnografskih skupin narode deliti po kompaktnih masah, n. pr. na južnem Ogerskem Srbe, v Galiciji Maloruse, dosledno tudi Poljake. Takó bi se bila narodna enakopravnost i vršila po intencijah cesarjevih uže začetkom njegovega vladanja.

A prišli so Poljaki in Madjari, potem Nemci in v njih družb Italijani, ki so preprečevali in dejanski do današnjega dne zaprečili izvršenje v cesarjevem manifestu naznanjene enakopravnosti vseh narodov. Poljsko plemtvo je v sebičnem interesu uprlo se izvršenju narodne enakopravnosti, in odtlej ni prišel več prvotni program Palackeja na dnevni red.

Madjari so premotili in oslepili voditelje češke in hrvatske, obečavši jim, da se potegnejo tudi za njih zgodovinsko državno pravo. Madjari so s pomočjo tujca

Beusta in pruskonemško tajno podporo izbojevali državnopravno obliko duvalizma, Hrvate pridobili vsled njih kratkovidnosti, Čehe pa pustili do cela na cedilu. Še več; ko je hotel gr. Hohenwart vvesti znane fundamentalne člene za Češko, uničili so to namero Madjari z vmeševanjem tedaj po zmagah nad Francijo že mogočne Hohenzollernske, od Bismarcka zasnovane in vstvarjene Velikonemčije.

Poznejša zveza z isto Nemčijo in potem tudi z Italijo je še v večji meri zavirala ne le izvršenje historijskih prav, temveč tudi 1848 razglašene potrebe izvršenja enakopravnosti vseh narodov. Z duvalizmom so potlačili nemadjarske narode na Ogerskem in s Schmarlingovim volilnim redom pa trozveznim vplivom dosegli, da so tudi totranski Čehoslovani, Mldorusi, Slovenci in Srbohrvati do danes brez iste enakopravnosti, in da jih šovinistiški nemški pa italijanski napuh in tudi poljska sebičnost smatra za narode »manjše vrednosti«.

V cesarjevem manifestu je poudarjena *jednakopravnost vseh* narodov, in ne tu, ne v doslej podanih ustavah ni niti črkice o kaki razliki narodov glede na narodno pravo. Kdo se po takem zagreša proti volji cesarjevi, katero je ponavljal v tečenju dolgih 50 let? Narodi, ki so bili vajeni gospodovati, in ki nočejo opustiti nič od svoje hegemonije. Ti hegemonisti niso niti letos prenehali naglašati svoje prvenstvo; da, letos so zaguzili takó daleč, da celó — nemški krščanski socialci soglašajo gledé na hegemonijo z najhujšimi irredentisti.

Na zvonaj so tudi privilegovani narodi zakrivili za monarhijo neugodno postopanje, oziroma, da so se snovale zveze, ki ne odgovarjajo celokupnim interesom cesarstva. Od začetka vladanja presv. jubilahta je bila Avstrija — tedaj je imela še čestito staro ime — v prijateljstvu z Rusijo, in ta je rešila Avstrijo ob madjarskem metežu. Takoj v krimski vojni pa so slabo poučeni državniki naše monarhije zabredli in se postavili sovražno proti Rusiji. To napako označuje kot tako celó Bismarck v svojih, sedaj objavljenih spominih. V Italiji je Radecký zmagoval, in to je potrdilo naše državnike v starih tradicijah, da se je Avstrija zopet bojevala na Laškem, kjer je Napoleon III. provzročil zjedinenje Italije in izgubo dotlej avstrijske Lombardije.

Bismarck je bil davno zasnoval načrt, kakó bi Avstrijo pahnul iz Nemčije. Spletke njegove so l. 1864 vedle Avstrijo v Schleswig-Holstein, in za plačilo avstrijske pomoči je isti Bismarck zvezal Italijo s Prusijo, da ste istočasno l. 1866 napadli Avstrijo. Poboj pri Sadovi so izrabili Madjari, da so razkrojili cesarstvo na dve državi; to je bilo Velikonemčiji in totranskim našim Nemcem in je v državnopravnem pogledu še danes po godu. Bismarck je z Madjbrom Andrassyjem skoval zvezo z Nemčijo l. 1879, in odtlej ni bilo državnika, ki bi se uprl madjarskemu šovinizmu in postopanju velikonemške politike, kakor da bi Avstrija — od l. 1867 uže Avstro-Ogerska — bila ali morala biti dejanska vazalka pruske Nemčije. Še le l. 1897 se je v zvonanji politiki obrnilo na boljše vsled tega, da je šel Fran Josip v Petrograd, kjer se je on s carjem Nikolajem II. dogovoril v prisotnosti zvonanjih ministrov obeh monarhij, da postopati sporazumno o interesih na Balkanu. Odtlej tudi zveza z Velikonemčijo ne more toliko neugodno vplivati na notranje položanje in razmere Avstro-Ogerske.

Sporazum s Petrogradom utegne imeti toliko veljave, da bi avstrijski državniki mogli brez pomisleka zamujeno dohiteti na znotraj v smislu cesarjevega manifestu, izdanega v dan zasedenja prestola Habsburškega. Kakor se je nekako ponovilo prijateljsko odnosaenje, katero je bilo z Rusijo l. 1848 in še nekoliko dalje, ravno takó morejo avstrijski državniki oprijeti se prvotnih cesarjevih načel, ki so vključena v XIX. čl. državnih osn. zakonov sedanje totranske ustave. In zvonanje ministerstvo, ki sicer tvrdi, da nima ingerencije na notranje posle, more postaviti postulat, da za uspešno zvonanje politiko je potrebno urejenje notranjih razmer na podstavi enakopravnosti *vseh* narodov. Tak postulat bi se zajedno raztezal tudi na dežele sv. Štefana, in še le to bi odgovarjalo cesarjevemu razglasu ob nastopu njegovega vledanja. Pomirjenje vseh narodov na podstavi narodne enakopravnosti bilo bi največe zadoščenje mnogoskušnemu vladarju.

Vse, kar se je doseglo za vladanja cesarja Frana Josipa, izvršilo se je ali na direktni ukaz cesarjev ali pa, proti volji privilegovanih narodov, z naporom šibkih in nagospodovanih narodnostij. Cesar se drži strogo podeljene ustave in radi tega ne poseza neposredno v notranja politiška dela. Tam pa, kjer mu ne vežejo konstitucije rôk, sam blagodejno vpliva in je v kulturnem pogledu dejanski mnogo stvoril. In še tam, kjer so hegemonisti in šovinsti delovali očitno na škodo državnim interesom, je dal pogostoma razumeti, da njegova volja ne soglaša z raznimi vrstami fakijskih strank. Takó je cesar sam večkrat ščitil interese narodov in monarhije proti umetno sestavljenim večinam avstro-ogerskih zastopov, in današnje vedno bolj zamotano položanje na Ogerskem in nenasičenost nemške pa ital. irredente in poljske sebičnosti v totranski polovini cesarstva more modrejše in energične državnike s posredno ali neposredno inicijativo cesarjevo dovesti do tega, da se konečno podeli narodom, kar jim gre, in kar je vsprejeto v soglasju z interesi monarhije.

Narodi morejo koncem koncov le iskreno želeli, da bi se posrečilo cesarju Franu Josipu I., da se izvrši narodna enakopravnost v skupnem cesarstvu, v smislu celote, o kateri je govoril svojim narodom v prvem manifestu 2. dec. 1848. Cesar Fran Josip I. ima toliko raznihkušenj, da popolnoma zasluži v svojem dolgem, z radostjo in britkostjo napolnjenem življenju, da bi doživel in videl zadovoljne in srečne vse svoje narode, kakor jih je želel in želi osrčiti dejanski. Naj bi mu bilo podeljeno tako zadoščenje, katerega ni imel popolnoma dne 2. dec., v dan svojega letošnjega jubileja!

Iz državnega zbora.

16. nov. Daszynski dokazuje Wolfa beračenje po Češkem. — Prade se jezi, da je predsed. dal Daszynskemu besedo, in mu pripominja, da se ni nabiralo za Wolfa, temveč za njegov organ »Ostd. Rundschau«. Vsakdo ima pravo, da podpira ta list, istotako kot socialisti nabirajo denar za svoje liste. — Nato se nadaljuje debata o min. obtožbi. Beraer pravi, da socialni demokrati vidijo v jezikovnih naredbah nezakonitost, a one same nikakor niso Nemcem tako v škodo,

kakor trdijo ti; ne bi bila nesreča meščanskim sinovom na Češkem in Moravskem, ako bi se morali priučiti drugemu deželnemu jeziku, ako hočejo vstopiti v drž. službo; siliti v to se ne smejo, kjer ni potrebe. — Avstr. vlada hoče poslati zastopnika na kongres proti anarhistom. Po vzgoji zanemarjen, po trinostvu v Italiji zaslepljen mladič je umoril avstrijsko vladarico. Koliko ran pa je prizadel gr. Badeni Malorusom, avstr. ustavi in vsem avstr. narodom! On je še dokaj slabši kot ona propalica, on ima mnogo več pregreh na svoji vesti. — Mladočehi pa smatrajo Badenija zastopnikom Slovanstva ter ga hočejo radi tega ščititi. Češkemu narodu ni treba, da berači za svoja prava ter si jih kupi z milijoni, ki se izžamejo najrevnejšim. A mladočeski politiki rabijo slepilo za narod. Njih pristasi bi ne bili zadovoljni z njimi, ako bi jim povedali istino. Zeller opisuje policijsko vladu v Avstriji. Soc. dem. pokažejo ljudstvu, kako se ono izrablja in slepari. Ta zbornica ni zastopnica narodov, temveč le ljudij, ki zastopajo razne kapitalistične interese. — Dr. Menger omenja, da je po lex Falkenhayn Badeni preklical mnoge zakone. To je poskus prisilne premembe ustave, torej veleizdajstvo. Kar je skidilo, je bilo očito nasilstvo in zloraba uradne oblasti. Preprosti možak se kaznuje za najmanjši prestop, le polit. zločinec naj se ne? Ako odklonite min. zatožbe, iskali si bomo drugega zadoščenja. Vsako leto bomo zahtevali pri budgetni razpravi kazni zato. — Dr. Engel interpeluje radi izganjanja slovan. delavcev, avstr. podanikov, iz Prusije. Ona izvirajo, isto tako kot prepoved udeležbe na poljskem zdravniškem shodu, le iz sovraštva proti Slovanom. S tem pa se ne krepí naša zveza z Nemčijo. — Vit. Javorski interpeluje v isti stvari.

17. nov. Ghon interpeluje zaradi vvedenja dvojezičnosti pri koroških železnicah. Min. preds. odgovori na interp. Žičkarjevo radi objave cesarjevega manifesta v Mariboru in Celju izključno v nemščini, da se s tem nikakor ni marnerjala žalitev Slovencev, ter da je zato obnovil zapoved na urade, da se kaj takega ne primeri več. — Min. Kast odgovori na interp. Erba zaradi čeških svetinj za razstavo v Steyru, da je to bila le neljuba zmota. — Dr. Pacák zagovarja Badenija proti nekvalifikovanim napadom. On je hotel privedi mir med Čehe in Nemce. Največa hinavščina je, ako se govori le o tem, da je prišla policija v parlament, a ne o tem, kaj se je godilo poprej. V nobenem parlamentu na vsem svetu ne bi se dopustilo kaj takega. Posl. Kaiser pravi, da so jezik. naredbe škodovali Nemcem, a Čehom nič koristile. Kako je to možno? Nato omenja novemberske dogodke, obstrukcijo, zabavljanja in nasilstva. Noben parlament in nobena večina na vsem svetu tega ne bi prenašala. Glavna ideja parlamentarizma je večina; gledé na prava parlamenta se mora ločiti med pravom parlamenta in pravom posamičnih parlamentarcev. — Lex Falkenhayn se tiče bišnega reda, in v tej stvari je zbornica avtonomna. Govornik je uverjen, da je od gr. Badenija pričeta politika jedino prava, ker je težila po narodnostnem sporazumljenju v čeških deželah. — Ustanova češke tehnike na Moravskem, katero je согласно sklenul moravski dež. zbor 1849., je postala preporna točka in se imenuje krivica Nemcem. — Heeger pravi, da se ne sme očitati obstrukciji, da se je pričela iz ničevih razlogov. Nemci nikakor niso smeli dopustiti jezikovnih naredeb, ki se niso izdale zakonitim putem.

— Badeni je uničil patrijotično čuvstvo. Nikomur se ni posrečilo več, obuditi ono patrijotično čuvstvo, ki je vladalo popreje v nemškem narodu. Čehi imajo patrijotizem le za Češko, ne za državo. Nekdaj ni bilo možno tudi najdelavnejšim agitatorjem, da bi omajali patrijotizem nemških meščanov; sedaj teh agitatorjev ni več treba, Badeni in sedanja vlada sta dovršila to delo. Ako v istini razpade Avstrija, ne tožite levice; Badeni je oni, ki je to zakrivil. — Dr. Kathrein brani katol. ljudsko stranko. Povdarja, da poznajo svojo narodno dolžnost ter jo hočejo vedno izvrševati po svojih močeh in svojem prepričanju. A pot, ki vodi do cilja, je drug, nego oni, po katerem hodi levica. Danes ne gre za nemštvo, temveč za polit. demonstracijo. Dobro vedo, da ne proderejo z obtožbo, a hočejo označiti svoje stališče. Večina jim je ugodila, da se izroči predlog posebnemu odseku. Grožnja, da izgubimo zaupanje svojih volilcev, nas ne straši. Ako oni ne bodo zadovoljni z njim, tedaj odstopi, kajti kar stvari, svari iz prepričanja, in ako ne more tega, rajši odstopi. — Gen. gov. sta voljena Prade in Zallinger. Prade pravi, da so bile jezikovne naredbe izdane samo s tem namenom, da pokrepijo staro, preživelo, ne več možno gospodstvo češkega fevdalnega plemstva in poljske zlahte; in samo zato so se dogodile vse protizakonitosti. Tem gospodom je šel Badeni na lim. Ni možno, da bi se vladalo z večino 2 ali 10 glasov. Najmanj je možno, da se vlada proti nemškemu narodu, tudi ne s pomočjo nem. katol. ljudske stranke, kateri odrekamo vsako zastopstvo narodnega duha. Ves sistem se mora premeniti. Sklicati se mora nemško-slovansko meščansko ministerstvo, le potem se poravnajo narodnostna nasprotja. V lanskem novembru se je zgodilo veleizdajstvo z nezakonitim uveljavljenjem Falkenhaynovega predloga. Desnica je prva dvignula pest, in potem se čudi, če so soc. demokrati prognali predsedništvo. In sedaj opravičuje te nezakonitosti in imenuje njih proizročitelja možaka poštenjaka. — Kako je na Češkem? V nobeni kuriji niso Nemci v večini, povsod so zavisni od milosti Čehov. Dež. nam. in nadškof sta češka plemiča. Po čeških krajih so v upravnih službah samo Čehi; v nemških, kjer ni niti desetinke Čehov, tudi malone sami Čehi pri sodiščih, poštah, železnicah. To je sistematično počešenje nemških pokrajin, in s tem se izganja prebivalstvu avstrijski patrijotizem. — Preds. poljskega kluba je rekel: »Ker vidimo v Avstriji zaščitnico svojega narodnega razvitka, zato smo avstr. patrijoti.« Ako je to vzrok, potem mi ne moremo biti patrijoti Avstrija se mora tako vladati, da pred vsem vidijo v nji sinovi nemškega naroda svojo zaščitnico; sicer mora ta država propasti. Mi vidimo v vladarju pred vsem nemškega kneza in temu smo kot Nemci pokorni. Naravno je, da ima severni magnet za nas svojo privlačnost, ako se nam ne dovoli, da živimo na zemlji svojih očakov pod nemško upravo in nemškim sodiščem. Tako daleč ne more segati udanost do vladarja, da mu priznamo pravo, da s silno roko, ne da bi vprašal zastopnike naroda, poseže v to svetišče narodove duše. Velemoč Avstrije se more vzdržati le pod priznanim vodstvom nemškega naroda, ker le to more osigurati zvezo z nemškim cesarstvom, in ker nemški narod ne more nikdar odreči se temu, da vsa zemlja od Belta do Adrije stoji pod nemškim gospodstvom. Kdor se protivi temu, zlasti kdor hoče zavrnuti nemški državni jezik v nekdanjem nemških dednih deželah,

pregreša se proti veliki ideji, pod katero je Avstrija nastala in se razvila, in pod katero se more vzdržati. — Žaljeno pravno čustvo nemškega naroda zahteva zadoščenje za vse pregrehe, ki so se mu stvorile v tej hiši, in zato se nadejam od katol. ljudske stranke in vseh nem. zastopnikov, da bodo jedini in glasovali za obtožbo. Za bivšega ministra jim ni treba skrbeti, temu se pri sedanjih avstr. razmerah nič zlega ne pripeti. — Zallinger izjavi: Ker se z vednimi min. zatožbami zabranjuje toliko potrebno delovanje zbornice v blagor naroda, bode glasoval proti predlogu, ki ne bi imel praktičnih posledic. — Nato so sledili popravki. — Wolf pravi, da se je nabralo za »Ostd. Rund.« in za »časna darila« za njegovo osebo mnogo več, kot je navedel Daszynski. Za vsote je odgovoren le onim, ki so prispevali, ne pa onim, ki sami živé od delavskih krajcarjev. — Dr. Funke izjavlja, da nemška liberalna stranka ni nikdar imela z Badenijem razgovora radi jezikovnih naredeb, te je dogovoril le z Mladočehi. — Daszynski pokaže nabiralnik za Wolfa in čita poziv, naj se zbira zanj, da se mu namesti po drž. zbornem delovanju odpadši zaslužek. Zeller zahteva, da se zbornica izreče z ozirom na sklep od 26. aprila 1898 za poseben odsek in proti glasovanju o min. zatožbah. — Pri glasovanju po jmenih se odkloni zatožba s 193 proti 174 glasom.

22. nov. Pričela se je razprava o min. zatožbi radi izjemnega stanja. Utemeljeval je ta predlog soc. dem. Daszynski. Podal je zanimive statistične podatke. Dasi Galicija tvori 27% prebivalstva naše polovine, plača vendar le 10% direktnih davkov. Eksekucijskih stroškov za Avstrijo je 970.000 gld.; od teh za Galicijo 542.000 gld., torej 56%. Knez Puzyna je izračunal, da je gališki delavec 6 krat revnejši, nego gornjeavstr. hlapec in kmet 12 krat revnejši nego nižeavstrijski. Od 6065 občin jih 2500 nima šole. — On hoče dokazati vladi, da z izjemnim stanjem ni pokorila krivce. Sicer pozna onega, ki je kmeta zavedel (v antisemitske izgrede), a kaznovati ga ne more, ker bi rezala v lastno meso. — Razpravlja žalostno stanje v Galiciji in pravi, da se krivda za to mora pripisati jedino le zlahčičem. Ti seveda kažejo na židovskega oderuha, a ti izvajajo svoje nezakonitosti le pod patronancijo zlahčičev. Žganje proizvaja najgroznejšo duševno in telesno propalost med narodom. Samo za idealno pravo propinacije so zlahčiči izvalili deželi pred 10 leti 66 milijonov, a so potem zopet dobili v svoje roke. A ti imenitni gospodje ne točijo umazanemu kmetu safini žganja, to oskrbuje Žid. On je njih zakupnik in plača 50% več najemnine, nego gospoda. Pri izgredih se je širila vest, da je posl. Potoczek donesel z Dunaja dovoljenje, da se pobijejo in oplenijo Židje. Grof Pininski je poklical rablja v Galicijo. Bil je ravno pri okr. glavarju na zajutreku, ko je rabelj došel. Gospa glavarice je padla v omedlevico, in zato je odšel v Tarnov. Ko se je ta ondi naselil v hotelu kneza Sanguszka, je ta brzojavil gr. Pininskemu, naj ga odzove takoj, sicer mu uidejo vsi gostje hotelu na pogin. Značilno je, kaj je odpravilo rabelja iz Galicije. — Jedenkrat je dobila policija pismo, v katerem je bil stavek: »Moj sin je pravi anarhist v hiši.« Takoj je pričela strogo preiskavo in našla tega nevarnega človeka — triletnega dečka. — Okr. glavar Laszkowski, ki je moral 20.000 gld. za svojega prijatelja, tatu Kyszkowskega, platiti, je dovolil Mickiewiczovo proslavo v Krakovu le, ako samo

jeden mož z vozom z jednim konjem ob 7. zjutraj pripelje vence k spomeniku. Ako bi došla dva, je zažugal, da ju da zatvoriti. Ali ni to uže blaznost? — Min. preds. grof Thun se protivi, da se pod varstvom imunitete ovajajo posamične osebe. Vsi napadi na razne oblasti govoré popreje za potrebo izjemnega stanja nego proti temu. Zakon o izjemnem stanju od 18. maja 1869 določa, kedar so v veči meri notranji nemiri, ali nevarnost za osebno varnost, da sme vlada ustanoviti izjemno stanje. Iz časopisja so se vsi uverili, da so razmere v Galiciji upravičile to. 11. in 12. marca so se pričeli v Vielički nemiri in razširili na mnoge okraje. Trajali so do konca junija. Bilo je 5 požarov, 150 plenov in cela vrsta tatvin in poškodovanj tujega imetka. Žandarmarija je bila ranjena s kosami in kameni. Vojaštvo in žandarmarija je bila, kar obžalujemo vsi, prisiljena, da rabi orožje. Vse to je bilo naperjeno proti Židom. Ti so jednakopravni državljani, in ona jih mora varovati. — Došlo je do tega, da je postal v ta namen potreben preki sod. Hvala Bogu, da je bilo to sredstvo takoj uspešno. — Zato bi morda kdo ugovarjal vladi, da je prepozno postopala z vso strogostjo. — Ko je vlada sprevidela, da se je povrnil polni mir, je preklicala svojo naredbo, in nadejamo se, da jo bo možno čim preje tudi tam, kjer je še v veljavi. Ta hitra povrnitev zakonitih razmer je najboljši dokaz za opravičenost izjemnega stanja. Ako so se s tem suspendovala tudi druga prava, kakor to dovoljuje zakon, n. pr. zborovanja, tajnosti pisem itd. — se tudi tu ne more govoriti o kršenju prav. Povsem neistinito je, da se je naredba izdala na željo jedne politične stranke. Izdala se je bez vsakega pritiska le v interesu reda in javnega miru.

Pravosodni minister je odgovoril na interpelacijo Gregorčičevo, da je pri prizivni obravnavi o konfiskaciji »Soče« bila slovenščina pri okr. sodišču v Gorici izključena, da je preds. sicer res pričel obravnavo v italijanščini, a jo prevel vso v slovenščini. O preziranju slov. torej ni govora. Poskrbeti pa hoče, da bo v bodoče i vvod slovenski. — Hohenburger in tov. so prašali vlado, ali res misli izpolniti 26 čeških postulatov? — Schönerer je predlagal, naj se ob obletnici, ko je stopila policija v zbornico, skliče izredna seja z jedino točko dnevnega reda; predlaga, naj se v zbornici postavi plošča v spomin na invazijo policije v parlament. — Predsednik je izjavil, da tega predloga ne smatra resnim ter ga torej ne dá na glasovanje. — Najbrže pa Schönerer ni imel na mislih toliko burke, nego smešenje slavnostne seje za cesarski jubilej, ki je bila napovedana za drugi dan, in radi katere je uže naprej izjavil, da se je ne udeleži.

Slavnostna seja drž. zbora je bila 25. novembra. Izostali so vsi socijalni demokrati in Schönerer s svojo petorico. — Tudi gospodska zbornica je imela zajedno slavnostno sejo. V obeh sta predsednika slavila vladarja ter si izprosila pooblastilo, da mu izročita udano čestitko poslancev.

24. nov. Potoczek pravi, da so nastali izgredi v Galiciji skoro izključno iz žganjarij, ter da so se jih največ udeležili žganjarji. Najbolji pomoček za povzdigo moralnega in gmotnega blagra naroda bi bila odprava žganjarij. — Stapinski pravi, da ono, kar se je škode stvorilo Židom, je narod drago plačal, saj je bilo 20 ustrelenih, in obsojenih mnogo v ječe. Samo okr. sodišče v Jaslu je priznalo v vsem 240 let ječe. Med

narodom se je raztrosilo, da je cesar in papež dovolil izgrede. V Starem Sandecu se je pred očmi oblastnih in vojaštva plenulo od 8. zjut. do 2 ponoči. Uboštvo v Galiciji je nepopisno. Delavec dobi od graščaka po 8—15 kr. na dan. — Dr. Byk pravi, da je zlahta po delitvi Poljske prevzela narodno misel na svoje rame. Za Galicijo se stvari mnogo, spominja na ceste, šole, univerzo, akademijo, poljski uradni jezik, ki omogočuje upravo dežele po domačinih. — Odnosaji med kmeti in Židi so dostikrat prijateljski. — Nato opisuje izgrede ter dokazuje, da vlada ni mogla drugače, nego vvesti izjemno stanje. Ako je min. preds. priznal Židom ravnopravnost, so vendar prejšnje vlade v tem mnogokaj gresile. Stojalovski je s svojo agitacijo posp ševal izgrede. Antisemitizem je brutalna sila proti manjšini. Na Poljskem se je vedno spoštovala židovska vera, in tega nikdar ne pozabimo, da je Poljska Žide sprejela gostoljubno, ko so jih v Nemčiji proganjali in morili. Velikih in mogočnih židovskih bogatašev antisemitizem ne oškoduje, pač pa revno židovsko množico. — Dr. Winkowski pripoveduje o sredstvih, s katerimi si je stančiska stranka pridobila gospodstvo. Najprvo se je reklo: moramo biti kristjani — potem moramo biti Slovani, — naposled moramo biti roparji. O Praških izgredih se je pisalo, da ni istina, da jih je povzročila poulična množica, temveč da je cvet češkega naroda tako demonstriral za prava Slovanov. Tudi galsko ljudstvo so hoteli privaditi na to, da s pretepi uravnajo narodne, politične in verske prepire. A kaj so stvorile oblasti, ko jo bil govornik s tovarišem napaden v gostilni? Zločincem so dale potne liste za Rusijo. Židom je trebalo osvetiti se, ker so bili pri zadnjih volitvah neposlušni. Tako je bil antisemitizem zadnji čas v Galiciji podržavljen. Ne ve, ali sme v avstr. parlamentu reči, da so Židje tudi ljudje. A zato se ne smejo pobijati kot živina. Ako se sami ne izselijo, kam z njimi? Naj jih preženemo črez mejo, takoj imamo vojno z dotično državo. Treba torej izkoristiti dobre lastnosti Židov. Vsaj jedno se jim mora priznati: želja do izobrazbe. — Slaba lastnost Židov je, da izrabljajo slabe lastnosti kristjanov. — Govornik pravi, da je med njegovimi volilci bilo le 14 Židov, a protikandidat Stojalovski je imel vse židovske glasove. In vendar je ta antisemit, a on „židovski blavec“. (Szajer pravi, da je laž, da bi bil kak Žid volil Stojalowskega). — Karatnicki pravi, da so se med ljudstvo dajali listi: »Vsled naredbe oblastij se morajo Židje pretepsti.« On je uverjen, da je vlada morala razglasiti izjemno stanje. — Glavni govornik dr. Milewski: Parlament ne sme zlorabljati najv. čega orožja: min. zatožbe, ne sme pozabiti razločka med legislativno in eksekutivno oblastjo. Vlada mora čuvati varnost časti, imetja in osebe. Treba je nastopiti proti polit. podivjanosti med ljudstvom. — Protestuje proti temu, da bi bili volilni elementi odgovorni za pijančevanje v deželi. Dež. zbor galski je prvi v Avstriji sklenul zakon proti pijančevanju. Poljski klub ni bil nikdar stranka kaste. (Kontroverza med govornikom in Daszynskim.) — Dr. Okuniewski dokazuje, da ni bilo potrebe za izjemno stanje, ker ni bila osebna varnost kršena. V Fryštaku so le ukradli nekaj tobaka, a bilo je 6 kmetov ustreljenih. Šele za tem so se pojavili — kot osveta — pleni v Nov. Sandecu. — Daszynski opozarja dr. Byka, da je prvi antisemit v deželi dež. nam. grof Pininski. Proti Milewskemu omenja, da njegova stranka spoštuje vsa stara

prava: liberum veto, pijančevanje, dvoboje. Tudi suženjstvo, ker je delavska pogodba, od očeta na sina, bila neopovedna. 1848. leta je revolucija donesla kmetom svobodo, a za delavsko pogodbo je gospoda še 1856 dobila izplačanih 200 milj. — Dr. Pattai se obrača proti min. preds. zaradi izjave o ravnopravnosti Židov. Kolikor je bilo pobitih šip pri Židih, toliko kristjanov je bilo ustreljenih. Niti jeden Žid ni izgubil življenja. — Min. preds. Thun je rekel, da polit. nasprotstvo ne more biti trajno. Pri Thunu se sploh ne zapazi nobena trajnost. — Dr. Pfersche pravi, da min. izjava, da se je izjemno stanje uporabilo tudi proti socijalnodemokrat. stranki, ni prava, ker se le sme porabiti proti kaki stranki kot taki. Pri izgredih v Pragi, katero so Mladočehi povzročili in plačali, so socijalni demokrati mnogo pripomogli, da je nastal mir bez volje vladine in morebiti proti njej. — Dr. Herold zavrača Pferscheja, Noske protestuje proti izjavi Pattaia, da nikdor ne more ugovarjati antisemitskemu gospodarstvu na Dunaju. — Dr. Pfersche pravi, da ne ve, ali »obrana češka« in župan Podlipny pripadata mladočeški stranki. Njemu so javili ljudje, ki so to videli in slišali, da so Mladočehi naročili Praške izgrede. — Daszynskega predlog propade pri glasovanju po imenih s 189 proti 96 glasom.

ПРИВѢТЪ РУССКОЙ ЗЕМЛѢ.

Здравствуй, русская молодка,
Раскрасавица — душа,
Бѣлоснѣжная лебѣдка,
Здравствуй, матушка — зима!
Здравствуй, въ бѣломъ сарафанѣ
Изъ серебряной парчи,
На тебѣ горятъ алмазы,
Словно яркіе лучи...
Намъ не страшнѣнъ снѣгъ суровый!
Съ снѣгомъ — батюшка морозъ,
Нашъ природный, нашъ дешѣвый
Пароходъ и паровозъ...
Ты у насъ краса и слава,
Наша сила и казна,
Наша добрая вабава,
Молодецкая зима.

Князь Вяземскій.

Моло́дка, -и, mladica, devica; tudi: „ta mlada“; m. молодѣць, -дѣцъ, junák, fant od fare. — Раскраса́вица — predstávka raz — pomenja presežno stopinjo. — Дебѣ́дка, labodka, samka laboda. — Парча́, -и, pozament. — Алма́зъ, -а, demant. — Сло́вно = какъ будто = то́чно, kakor; rekel bi, da; leshévyй, ki je po ceni; пароходъ — parobrod; парово́зъ — lokomotiva; краса́, lepota, lišp; казна́, -ы, blagajna; егар. — Молоде́цкій, junaški.

X—кѣ.

ЈЕДНОЈ МОМИ.

Ти још не знаш, што би имат знала,
Ти не слутил, да си ерце моје,
Присвојила, силно очарала,
Хиљада се жеља у њем роје.

Жеље жарке, што их никад може
Човјечије ерце да осјећа,
А све скупа кад се оне сложе,
Из њих блиста најсјајнија срећа.

Те се жеље у тајности крију,
 Срцу моме само су очите,
 А сад ето нека се палију,
 И у твоје груди племените.

Дивна момо: вилинскога краса,
 Ја не могу крити срца тајну,
 Очитујем из пунога гласа,
 Љубав моју, силну и безкрајну...

Бар (Црна Гора), 1898.

Мило Јововић.

RUSKE DROBTINICE.

Съ міру по ииткѣ, голому рубаха.

Petrograjska imperatorska arheologična komisija naklonila je Moskovskemu historičnomu muzeju preredit i dragocen dar — bronzovo rako s človeškim ostvom, ohranivšim se skoro od-mala do-cela. To rako je našel preteklega leta dobro znani ljubitelj i poznatelj starine N. J. Veselovskij. Razkopoval je kurgane, t. j. visoko nasipane mogile, v belorečenski stanici kubanske oblasti (okrajne). V raki so razun ostova še naslednje reči: v vzglavju čaša iz kovine z otrplim jedilom. Jednaki čaši stoji okolo. Poleg levice leži meč tudi iz kovine s pozlačenim ročičem, okolo desnice pa stoji strelotek s srebrno ploščo ter je polen strel... Bronaste rake so sploh velika redkost, celo v ruskih kurganih so takih rečij doslej našli le malo, ali pa prav za prav tako dobro ohranivših se, kar nič, dasi so ruski kurgani sploh bogati raznih predmetov starine, bolje ali manje cenih. Strokovnjaki pravijo, da bronasta raka Veselovskega spada v 12.—14. stoletje; v njej je neki shranjen najplemenitejši i bogatejši vojak tistih plemen, katera so brodila po Kavkazu. Vse to je prav fletno i je tudi more biti resnično; jedno pa učeni starinarji zavsem prezirajo, kar v naših časih velja mnogo: o kaki nadpisi nič ne govorijo, torej ni na raki, ni ni rečeh v raki niso našli ni jednega pisma — pokojni, a more biti i rajni, plemenitejši i bogatejši vojin ni umel čitati... A o Abisiniji še niste pozabili? Pomnite Kazaka Ašinova, pomnite popotnika Felisejeva, pomnite diplomata Leontjeva? To so vam glavni ruski pijonirji v Afriki, vsak iz njih ima svojo odisejo, a rezultat vseh teh odisej je ta, da Abisinci tgoté ne „шутки радн“ k Rusiji, katera v njih tdi vidi svoje ljudi — jednoverne, pravoslavne, črnokože kristjane — afrikance. Ta verska zveza je pa posebno okrepla po italijanski blamaži, i dobra ruska priroda si je v daljnji Abisiniji našla mogoči odliv... komu, bi vi rekli, na kvar? Po mojem, na velik kvar — Slovanom, zato pa jaz Abisincev nič ne ljubim... Sedaj pa tem mrcinam v Petrogradu bodo tiskali še knjige po raznih oddelih znanja in vede! Quos ego — te Abisince! A kaj si morem pomagati: nisem prorok — torej „молчекъ“!...

V Moskvi je nedavno umrl artist imperatorske ruske opere F. K. Nikol'skij. Nas ne zanima njegov umetniški talent, pač pa je njegova oporoka sui generis unicum. Nate jo, čitajte jo i sodite sami: a) Moskovski duhovni seminarji na večno zalogo pod naslovom F. K. i E. S. Nikol'skij — 3000 r. b) priču*) cerkve sv. Georgija na Varvárski (prav za prav ulici sv. Barbare) — 2000 r. c) na ustanovo cerkovno župne šole v selu Voskresenskem, podol skega ujezda (okraja) 2000 rublj. d) pričtom naslednjih cerkva: sela Spasa kuplje, podolskega ujezda, sela Dubrova, verejskega ujezda, sela Voskresenke, podolskega ujezda, i sela Batuninki, istega ujezda, — po 1000 rublj. e) cerkvi Nikolo — Mokrinski v Zarjadju — 2000 rublj. f) cerkvam vagankovskega i kalitnikovskega pokopališa — po 1500 r., torej vseh vsot bo na 16.000 r., ves ta denar je voljen iz odstotkov; glavica k njim po 4% torej znaša 400.000 r. Porečete, da je bil mož — umetnik bogat; res je, da ubožec menda ni bil, dasi tukaj podobna bogatija ni preredita, a granum salis je v tem, da ni groša ni volil, na primer, svojim bratom i sestricam ex professione, ni groša glediščni školi, ni groša dijakom, ni groša modnim ženskim kursom, nikomur ni jedne kopejke, razun cerkva, ali prav za prav duhovnikov, koji bodo uživali te drobtinice od bogate mize, drobtine prijetne i vkusne, katere jim naj teknejo od vsega našega srca; kajti selsko rusko duhovenstvo je tam pa tam revno i potrebno i vsake

*) Priču = pričeti, od pričesti — pričitati, po vašem pričisliti; torej vsi, ki gredo k cerkvi: svečenik, dijakon, dijaček, pevo-vodja s pevci, če take more vzdržavati cerkev. Opom. pis.

podpore vredno, posebno v novejših časih, ko se mora mnogo baviti z narodno prosveto. To je vse gola resnica, je vse prav pošteno, pa —, da, to pa v danem slučaju zvoči nekako nena-vadno, tako nenavadno, da mi ni izraza, kateri bi rekel to, kar hočem reči... Cerkev i opera, dasi bodi imperatorska, v čem ste si podobni i nakloni? Prva išče raja nebeskega, druga pa je sama raj pozemeljni! Moralist — estetik mi poreče: obe imati tisti namen — oblagoroženje človeških npravov. Morebiti, da je to res tako, pa konečni cilj dosežati vsaj zavsem raznimi poti, kateri si največkrat gredo navskriž. I jaz pa le nič ne vem, kako je mogel postopati g. artist, kot da bi bil velik papist. Tukaj velja le psihologija krajnostij, katera pravi, da ne vselej simile simili gaudet, a tam i sam sreča se tudi simile z dissimile... Der langen Rede kurzer Sinn pa naj bo ta-le: Pri vas je mnogo takih modrijanov, kateri so v svoji najjavnosti prepričani, da samo latinski zapad s svojo latinsko cerkvo ne propade nikoli, a grški vshod je s svojim pravoslavjem uže davno neki propal i zaspal; če je tako, naj le bo, samo povejte mi še jedno: Je li pri vas kak Nikol'skij, i je li on pri vas sploh možen? Odgovarjam si sam: Pri vaših missae solemnes pojo operne solistke i solisti, a globoko nabožnih artistov Nikol'skih nimate i jih tudi imeti ne morete... A bez zamere —

Božidar Tvorcov.

* * *

Ruska vlada je izdala ukaz, da Židje ne smejo — razun z odobrenjem duhovne censure — barantati s svetimi podobami, ker je to profanacija. Ali bi ne bilo to tudi pri nas umestno?

Ruski oficirji se uže trudijo za to, da se v Port Arthuru zgradi ruska pravoslavna cerkev. Carica je prevzela zaščito in darovala 3000 rub.

24. okt. (7. nov.) je umrla v Petrogradu 76 letna načelnica milosrdnic, Elizabeta Petrovna Karcova. Bila je v svojem ljudo-milem poklicu na bojišču sevastopolskem, 1876 je pohitela v Črno Goro, da streže ranjenikom v črnogor-turški vojni; potem na Bolgarsko, ko se je pričela bratomorska srbsko-bolgarska vojna. Radi tega je uživala tudi med Črnogorci in Bolgari neomejeno spoštovanje in ljubezen.

Ruske drž. železnice. 1. (13.) jan. 1897 je država imela 22.851 verst (1 versta je nekoliko nad 1 km.) železnic. 1897 je kupila država 871 verst privatnih železnic in zidala 189 verst novih: 6 verst je prepustila priv. žel.; — imela torej koncem 1897: 23.905 verst. Vsi dohodki teh so 1897 znašali 311.348.867 rub., vsi izdatki 172.430.294 rub.; čisti dobiček torej 138.809.573 rubljev.

Uprava donskih kazaskih gubernij postavi spomenik Jermaku, osvovitelju Sibirije, v Novočerkasku.

Iz novin.

O novem predstojniku za uk in bogočastje, prof. Arminu Paviču, poroča »Slovenec« v dopisu iz Zagreba, da je osoba, Madjarom po godu. Kot gimn. in pozneje vseuč. prof. je avtoriteta za književno zgodov. dalmatinsko ter je objavil epohalni deli o dubrovniški dram i o pesniku Gunduliču. Bil je v mladosti navdušen Hrvat, a kmalu je to prestalo, in ko se je za sedanjega bana moral vsakdo odločiti, v katerem taboru hoče ostati, se je tudi Pavič pridružil madjaronski večini in od 1884, ko je bil voljen v dež. zbor, ostal nje veren pristaš. Dasi ni bil med govorniki, vendar je bil kot odličen član sabora voljen v ogerski drž. zbor in celó v delegacije; kjer je pritrjal vladi. Tudi književno delovanje je opustil.

»Czas« pravi, da Prusija preganja Poljake od strahu pred Slovanstvom. A pri tem se pregreša celo nad tujimi podaniki avstrijskimi. A velesila Avstrija ne sme mirno in tiho prenašati te nasilnosti.

Vladni »Pest. Hirap« piše, da je povsem bez opravičenja, ako se nazivlje Rusija barbarska. Veruje se to, ker je postalo klevetarno. Če se govori o Rusih, vidimo kazaka; ne vemo pa, da se v tej barbarski

deželi v enem letu napiše več del, nego se jih je pri Madjarih v vsej prošlosti. Ta barbarska zemlja rodi silno duševno moč, velikansko vedo, književnost in umetnost, od nje se more učiti veliki zapad, in nji bi se morali v istini diviti.

»Budp. H.« prinaša članek o »jugoslov. težnjah«. Z ozirom na Sušški sostanek in na zahtevo Hrvatov po spojitvi z Dalmacijo, piše: »Priklopljenje Dalmacije zahtevamo tudi mi Madjari na podstavi starih prav, koronine obljube in pogodbe s Hrvatsko. Nam je Dalmacija potrebna, isto tako Bosna in Hercegov. A ni nam potrebna velika Hrvatska, ki se ne snuje na temelju madj. javnega prava, temveč katero snujejo avstr. federalisti in jugoslovanski sanjači na temelju narodnih načel in proti Madjarski in duvalizmu.«

»Nov. Vr.« poroča o makedonskem stanju, da so ondi Bolgari, katerih je $\frac{2}{3}$, po svoji avtokefalni cerkvi, po svoji energiji in s svojim denarjem dosegli vse važne pozicije; odrinuli povsod Srbe in stvorili konec srbskemu mišljenju v tej deželi. Zlasti so porabili svoj vpliv za gospodstvo v Prizrenu. — A odkar je bil imenovan upraviteljem prizrenske metropolije arhimandrit Firmijan, se je ustavila bolgarska propaganda. Srbi so zopet dosegli nekaj važnih mest, in tudi narod odpada od Bolgarov.

S cesarskim darilom katolikom v Jeruzalemu so, kakor poroča »Nov. Vr.« poravnana vsa nasprotstva med Nemčijo in Vatikanom. Papeški delegat v Carigradu bil je sprejet pred vsemi drugimi diplomati, ter je cesar izrazil nadejo, da bo de kurija imela stalnega papeškega zastopnika pri turški vladi. Berolinski kabinet se torej trudi, da se i v Vatikanu nastani turški zastopnik. Francoski protektorat je z vsem tem jako omajan.

»Mosk. Ved.« pravijo, da Nemci prihajajo v Rusijo v mnogih misijah. Najprvo so došli kot kolonisti, potem kot upravniki, tovarnarji, inženirji, tehniki, pedagogi. Poslednji čas dohajajo kot kapitalisti. A nikdor doslej še ni opomnil na nemške krošnjarje. Od kraja do kraja potujejo in prodajajo igrače in ss. podobe. Povsem so uže izrinili slovaške krošnjarje. Mnogi od njih so piskrovezci ter se izdajajo za Slovake. — Dobro proučavajo ljudi in zemljo ter si zapisujejo opazke, a tudi načrtavajo ozemlje. — Krošnjarstvo je v Rusiji tujcem prepovedano, a Nemcem, od katerih so mnogi brez dvoma špijoni, je dovoljeno. Nikdor jim tega ne brani, se ne zanima, od kod so došli in kaj si beležijo.

Nemški listi v cesarstvu odobravajo izganjanje Slovanov ter pravijo, da je treba le obžalovati, da pruska vlada tega ni stvorila uže poprej. Pri nas je zlasti na Češkem pa polno pruskih podanikov, ki so zajedno najdržnejši širitelji pangermanstva. Ali se začne povračati jednako z enakim.

Uradna »Berl. Corresp.« taji proganjanje Dancev, a priznava, da se je od februarja izgnalo 117 oseb iz Šlezviga radi »danske agitacije«.

»Berl. Tgb.« pravi, da je v vzhodni Aziji boj med Rusijo in Anglijo neizogiben ter le še vprašanje časa. Odločilno bo, katera obeh močij preje završi svoje oboroženje. Rusija zida z največjo naglostjo sibirsko železnico, Anglija pa gradi vojne ladije za Japonce. Zveza Anglije in Japonske je velevažna za dogodke na vzhodu.

V Rimu se poprašuje — pravi »Tribuna« — ali obstaja še avstr.-nemško-ital. zveza ali ne več? Tu se

misli, da gre za rusko-francosko-avstrijsko zvezo za vsa vstočna vprašanja, ter da je temu namenu služilo potovanje Muravjevovo.

Angleške in nemške novine so pisale, da bo de Rusija protestovala proti zahtevi, da Španija odstopi filipinske otoke združenim državam. A uradni »St. Petb. Journal« javi, da Rusija ne misli nato. Ruski narod je vedno simpatizoval z razvojem Amerike. Tudi ruski poslanik v Washingtonu je isto izjavil ter omenil, da se one vesti širijo le z namenom, da se poslabšajo dobre razmere med Rusijo in Ameriko.

»Lavoratore« pozivlje svojo fanatično narodno stranko na boj proti pomiloščenju obsojenih siromakov Nabrežincev in Devincev, trdi, da so se obravnave v naglici završile pred 2. dec., da se jim ta dan poda pomiloščenje. — Velik del obsojencev pa je zagovarjal glavni urednik tega lista, ki sedaj ščuje proti pomiloščenju! — Veče podlosti si uže ne moremo misliti.

Iz Pariza se sporoča v »Nov. Vr.«, da bi mogla Rusija posredovati med Francijo in Nemčijo ter ustanoviti novo trozvezo. Ako bi Nemčija dala Franciji za Alzacijo in Loreno zadoščenje, bi pozabila na osveto.

»Ostd. Rundschau« je 2. dec. prinesla po kratki izjavi, da je v Avstriji država — dinastija, da je zato slaviti ne more, ponatis vseh mest iz raznih državno-zborskih govorov naših Germanov proti državi in proti dinastiji. — Kdor je tudi tej škandalozni demonstraciji nasproti slep, temu ni pomagati.

»N. f. Pr.« poprašuje, ali še velja zveza z Nemčijo? zagovarja izgon Slovanov. Pruska vlada ne bi bila nemška vlada, ako bi trpela slovansko agitacijo. Ne češki podaniki, pač pa pristaši Komarovi, pijonirji za bodočo češko državo in bodočo veliko Poljsko, so bili prognani, in vsak, kdor je motril slavizacijo nemških dežel v Avstriji, mora priznati, da pruska vlada ne more ravnati drugače, ko noče, da nastanejo tam slični odnošaji. Ta politika narodne obrambe ni kršenje zveze z Avstrijo. Da more vsa Avstrija nastopiti za slovansko propagando na Pruskem, je pridobitev naj-novejšega časa. — V istem smislu je pisala Wolfova »Ostd. R.« Nemški listi, ki so na strani sedanje nemške obstrukcije, karajo govor gr. Thuna. Odlikuje pa se najbolj prva Židinja »Neue f. Pr.«, ki ponatiskuje iz velikonemških listov tiste misli, katere jim je podala sama. Velikonemški listi so po večini šovinistiški in do skrajnosti oholi. Pišejo, kakor da bi jim nič ne bilo do zveze z Avstro-Ogersko. — Iz tega slučaja je zopet razvidno, da najhujši izdajniki naše monarhije so po redakcijah velikih židovskih listov, torej organov, katerim so se doslej uklanjali razni državniki našega cesarstva. Razvidno pa je tudi, koliko veljajo zveze, o katerih trdijo, da so večne. Za malenkost v enem tednu dobijo povod za porušenje, kedar hočejo — diplomati, katerim so prvi židovski listi na razpolagaje — za stotisočake!

»Köln Volkszeitung« piše o čeških prizadevanjih, ako se hoče češka agitacija in politika soditi pravično, da se ne sme pozabiti, da je češki narod po stoletnem pritisku ozlovoljen in razdražen, ter da se mu je prepogostoma godila krivica. Samo jeden pomoček je, da postane slovanski in zlasti češki narodni ponos zmeren, in to je dovolitev najnujnejših zahtev.

DROBTINE.

Avstr.-ogerska enketa o položaju galiških Židov je završena. Došlo je 43 razprav od raznih veščakov. Materijal se objavi v memorandih vladi, gališkemu dež. odboru in v posebni publikaciji občinstvu. Ta enketa je židovska, in se torej vé uže naprej, kake bodo njene publikacije.

Češkoslovansko Sokolstvo se udeleži 1900 mednarodne slavnosti unije francoskih gimnazij v Parizu.

Nova »narodno-katol. stranka poljska« je sprejela zahtevo po verski šoli med prve točke svojega programa.

„D. Rede in Lesehalle“ Praških dijakov je pričela proslavo svoje 50 letnice s slavnostno predstavo v nem. gled., kjer so igrali „Viljema Tella“ z najboljšimi močmi Dunajskega dvornega in drugih velikih nemških gledališč. Oficijelnih zastopnikov ni bilo, pač pa nemški konzul.

Vsenemška zaveza je štela 1. jan. t. l. 13.240 članov, sedaj jih ima 16.409. Novih mestnih skupin se je letos osnovalo 23; izven nemškega cesarstva jih je sedaj 40.

„Patnáctý rok Národního divadla“. Pregled delovanja tekom 15 let je priobčil dir. Šubert. Izvirnih iger je bilo vpriporjenih 122, oper 93, baletov 8, — drugih slovanskih iger 33, oper 18, — tujih iger 80, oper 81, operet 19, opravnih iger (t. zv. Ausstattungsstück) 18, baletov 31.

Češko narodno gled. je v svojem 15. letu vpriporilo 343 večernih in 104 popoldanskih predstav. Od 20 čeških pisateljev je bilo 36 iger igranih 122 krat; — od 9 skladateljev čeških 14 oper 93 krat. Novitet je bilo v vsem 29, med temi 17 čeških, 5 drugih slovanskih, 7 tujih.

Dela L. N. Tolstega so preložena na 38 jezikov, v več nego 1000 knjigah in časopisih. Med Slovani prvo in med vsemi kulturnimi narodi 4. mesto zavzemajo Slovaki. Največ prevodov je izšlo med Nemci, potem med Francozi. Zanimivo je tudi, da je prvi prevod (po času) izšel med Slovaki, in sicer 1876; potem med Srbi 1877, med Čehi 1881 in Nemci 1882, med Slovenci šele 1895.

Češki koledarji se bodo po naredbi fin. min. kolekovali v češkem jeziku.

V Skalici je 10. nov. umrl velik podpornik slovaških teženj in naprav, meščan Jan Pavlik.

Ruski general Kirejev je ob prebivanju na Nemškem opazoval, da katol. duhovenstvo ondi, vse prošinjeno velikonemške ideje, gleda na Avstrijo kot na nemško marko. Katol. nemška stranka našega parlamenta nima nič simpatij med njimi.

Po Nik. Boškoviču je izplačala dedinja ženski šoli srbski v Dubrovniku 10.000 gld., pravosl. cerkvi v Dubrovniku 2000 gld., srbsk. pevsk. društvu ondi 2000 gld.

30 nem. nacijonalcev je 19. nov. (slučajni datum — kdo vé?) šlo k Bismarckovemu grobu v Friedrichsruhe. Tam jih je sprejel logar (knez Herbert Bismarck ni bil doma) ter jih vedel do rakve. A samo trije (med temi Schönerer in Iro) so smeli vstopiti vanjo, drugi so morali ostati zunaj (Wolf se te romarske poti ni udeležil). Položili so venec na rakev; Schönerer je prisegel pri grobu — »kaj, nista navzoča javila, a si lahko mislimo,« pravi „Ost. Rundschau“ — ter objel in poljubil spremljevalca.

Ruski koloraturni pevki sestro Emilija in Gabrijela Christmann ste nastopili v operah v češkem nar. gled. v Pragi z velikim uspehom.

Virtuoz prof. Hlaváč bo v decembru in januarju koncertoval po nekaterih sloven., hrvat. in srbskih mestih.

Brnski pangermani so dan vernih duš porabili v demonstracijo. Omizje „Schönerer“ je šlo na obroviško pokopališče in položilo na grob pruskih vojakov venec s trakom v velikonemških barvah. Da se je pevalo „Deutschland, Deutschland, über alles“, je pri teh ljudeh po sebi umevno.

»Hospodářský spolek Smíchovský« je slavil svojo 30 letnico. Tem povodom je izdal slavnostni spis o razvitku češkega kmetijstva od 1868 do danes in poročilo o svojem delovanju v tej dobi.

V Zagrebu je umrl Iv. Nep. Vrančič, 80 letni svedok ilirske dobe. Kot trgovec se je z mnogimi tovariši oklenul Ljud. Gaja in širil domorodno mišljenje. Ko se je oženil z mlado lastnico pošte v Koprivnici, postal je sam tam poštar ter došel kot tak pogostoma v dotiko z najveljavnejšimi možmi svoje dobe. Pozneje je prodal svojo posest in se naselil v Vinici pri Varaždinu. 1860 so ga izbrali občinskim načelnikom, kar je ostal nad 30 let. 1877 in 1878 je bil deželni poslanec.

Akad. znanostij v Petrogradu je prisodila Kotlarjevskega nagrado 1000 rub. vseučiliškemu prof. Gebauerju v Pragi in posebno denarno nagrado gimn. prof. Prusiku v Pragi.

Od Kossuthove pismene ostaline se je izdal 6. zvezek, ki se dotika največ leta 1866 in podaje organizacijski črtež od njega namerjane »Podnavske konfederacije«. Obsezala naj bi Ogersko, Sedmograško, Rumunsko, Hrvatsko in Srbijo. Uslovje bi ji bilo vsem povoljna rešitev jezikovnega vprašanja na Ogerskem. Skupne stvari bi bile: varstvo zveznega ozemlja, vnanja politika, trgovinsko in carinsko zakonodavstvo, denar, mere, uteži, vojne stvari. — Sedež združenega zastopa (parlamenta) in eksekutiva „zvezni svet“ bi se menjeval v Budimpešti, Bukarešti, Belgradu in Zagrebu.

»Slov. delavsko stavbeno društvo« — je dobilo od trg. min. 1500 gld. podpore, »uvažujočega njegove hvalvedne namene, da more tudi v bodoče plodovito delovati.«

»Hrv. Sloga« izhaja na Sušaku, to je le par korakov od Reke. List brani avtonomijo Reke, zato mu je Reški guverner odvzel poštni debit. List pravi, da se s tem ne uduši 14.000 Hrvatov in hrvatsko pravo na Reki. Reka je in ostane hrv. mesto po teritorialnem in geografskem, zgodovinskem in narodnem pravu.

Slov. Mecen, Jos. Gorup, je izročil dež. preds. v Ljubljani 30.000 gld. rente v ta namen, da se v spomin cesarjeve vladarske 50 letnice napravijo štiri ustanove po 300 gld. za slovenske gojence na trgovskih akademijah.

Slovenska instalacija novoizvoljenega protestantskega okrajnega nadzornika, dr. Mih. Zsilinszkega, je bila 18. okt. v Budimpešti. Izjavil je, da ne pripusti nasiljevanja narodnostij v cerkvi, ali proganjanja njih jezika iz zakonitih krajev.

Ljudske šole v Avstriji je obiskovalo leta 1848: 1.425.000 otrok, 1896 pa 3.400.000. Šolskih poslopij je bilo 1848: 12.700, 1896: 19.300. Učiteljev in učiteljic je bilo 1848: 18.980, 1896 pa 70.000.

Na ustavu grofa Pöttinga v Olomueu je letos v I. letu 31, v II. 36, v III. 35 gojenk, v vsem 102 proti 83 vlani. Delavska i kuharska šola šteje 118 gojenk.

V šolskem letu 1897/8 je bilo v Pragi v vsem 19.273 otrok dolžnih pohajati šolo. Na čeških šolah je bilo vpisanih 8159 dečkov, 7553 deklic, — skupej 15712 otrok. Na nemških 1860 dečkov, 1704 deklic, skupej 3564 otrok.

Zdravniške zbornice avstrijske so hotele cesarju izročiti udanostno adresno. Češka zbornica ni hotela, da se ta sestavi v nemščini, temveč je nasvetovala latinščino. Tej zopet niso pristale druge. Zato podá češka svojo lastno adresno v češkem jeziku, druge pa skupno v nemškem. — Ker sploh sedaj ni vseobčne izjave, ne vemo, čemu se druge pokoré nemškim, ter tako priznavajo tujo hegemonijo.

Šentjakobska-trnovska ženska podružnica društva sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je izročila prvomestništvu 700 gld. kot podružniški donesek za 1898.

„Ed.“ poroča: Neka tržaška rodbina (oče je Nemec in mati Čehinja) je dala svojo hčerko, ki je z jako ugodnimi uspehi dovršila tukajšnje dekliške šole, v Gradec na dekliški zavod v nadaljnje izobraževanje. Črez nekaj tednov se je poprašalo, kako se uči deklet. Ravnatelj je odgovoril: „Sie entspricht ganz gut, nur den Geist Bismarcks kennt sie nicht.“

V „Revue international de Musique“ v Parizu je napisal Zagrebški dopisnik J. Krnic članek o zgodovini hrvatske glasbe in o značaju hrv. gledališča. Pripoveduje o prvi hrv. operi Lisinskega „Ljubav in zloba“ ter o sijajnem uspehu šele 50 let po skladateljevi smrti vpriporjenega „Zorina“; o Zajcu in Vilharju ter o zaslugah Kuhačevih za zbiranje narodnih popevk.

Gališki Rusi zbirajo fond za osnovo lastnega vseučilišča. Neimenovan rojak iz Rusije je društvu »Ševčenku« daroval v ta namen 40.000 gld.

Vrhno kasacijsko sodišče v Sofiji je v prizivu urednika radoslavskega »Narodnega Prava« Iv. Popova, ki je bil obsojen zaradi obrekovanja lastnika »Cveta«, gen. Komarova, — da je vzel svoj čas od bolgarske vlade 60.000 frankov, da pomiri Bolgarijo z Rusijo, — potvrdilo obsodbo obeh instancij. Obsodba se je glasila v 4 mesečni zapor in globo 1000 frankov. Sedaj dobi svojo pravomoč.

V Zagrebu je bila posvečena srbska tiskarna. Preje last P. Jovanoviča, je pretvorjena v akcijsko društvo s 50.000 gld. glavnice. List »Srbobran« je s tem osiguran. Srbi imajo sedaj v Zagrebu svojo banko, cinko- in litografijo in tiskarno.

Društvo »Komenský« na Dunaju je otvorilo novo šolo v 9. okr.

Odbor »Delavskega podpornega društva« v Trstu je sklenul, v proslavo cesarjevega jubileja podariti novemu dijaškemu podp. društvu 200 gld.

Uprava madjarske orijentalne akademije vvede v pouk zemljepis in narodopis balkanskih dežel.

Komisija za izdelovanje novega črteža o poučevanju v poljskem jeziku v srednjih šolah na ruskem Poljskem je sklenula, da se mora pouk v poljščini razširiti, in je izdelala natančen načrt za vsak razred. Nova literatura se bode poučevala do del 1863. leta.

Prvi kapelnik jedne grenadirske polkovnije Petrograjskega vojnega zbora J. K. Mihnjevič in njegov pomočnik Dorošević sta predvlanskim odpotovala v Abisinijo, da sestavita in izvežbata vojaški glasbeni zbor za Menelika. Sedaj ima Menelik vojaško glasbo, kakor druge kulturne dežele. Mihnjevič je tudi zložil abisinsko himno.

Proračun Zagrebskega mesta kaže dohodkov 724.308 gld., stroškov 820.512 gld.

Na Hrvatskem (z Reki vred) je 458 zdravnikov.

Na Levovski tehniko je prišlo do dijaškega štrajka, ker je prof. zbor odvzel dijaškemu društvu prostore, katere je imelo uže nad 20 let na vseučilišču.

Društvu „Naša straža“ sta pristopila kot ustanovitelja s plačilom 100 gld. dež. posl. dr. Majaron in odvetnik dr. V. Krisper.

Občinski odbor v Sp. Šiški je sklenul peticiji za slov. vseučilišče in nadsodišče ter v proslavo cesarjeve vladarske 50 letnice naložiti glavnico 2000 gld. kot »stavbini zaklad za sirotišnico občine Spodnja Šiška.«

V Zagrebu se otvori 15. dec. izložba hrv. umetnikov. Za čas izložbe se izdajo 3 ali 4 snopič z reprodukcijami razstavljenih slik in predmetov, da se spoznajo ž njimi tudi oni, ki si ne morejo ogledati izložbe, ter da se širi zanimanje za narodno umetnost.

* * *

Stotnik Wiesner, ki je bil zaradi svoje narodne tolerantnosti kaznovan in premeščen, je dobil nad 1000 soglašajočih se priznalnic in telegramov. — Se jeden mučenik zaradi »Zde«. To je nadporočnik 98. pešpolka Offermann, rodom Nemec, ki je v Olomucu dovolil rezervistom, da se oglašé ali češki ali nemški. Dobil je 8 dnij zopora in je premeščen v Přemysl.

V ital. zbornici je bil min. Canevaro vprašan, je li pri sprejetju carjevega predloga o razoroženju stavil kake pogoje zaradi narodnega prava do naravnih mej Italije. Odgovoril je, da je vlada pristala na carjev predlog pod uže znanimi uveti. Treba je poznati program konferencije, predno se razpravlja o tem, vsekakor pa je nemožen razgovor o mejnih vprašanjih, ki bi nasprotovala pogodbam in interesom, kateri vežejo Italijo s prijateljskimi sosednjimi državami.

Biskup Strossmayer je podaril hrv. društvu »Bihač« v Spljetu 200 gld. v podporo za nadaljevanje za hrv. zgodovino važnih izkopavanj.

V slov. gled. v Ljubljani je bila slavnostna predstava ponovljena 6. dec. v kateri so se obrtnim in delavskim društvom dostavile brezplačne vstopnice.

Protestni shod proti izganjanju Dancev iz Šlesviga je priredilo v Kodanju nem. delavsko društvo »Vorwärts!«

Prof. za avstr. zgodovino na Dunajski univerzi, dvorni svetnik dr. Alf. Huber je umrl 23. nov. v 64. letu.

Poljski kralj Jan Sobieski je bil po preiskavah zgodovinarja Petruševiča gališki Malorus; po ženskem pokolenju iz rodu ruskih Rurikovičev.

Ludék Marold, češki slikar in ilustrator, je umrl 2. decembra v Pragi. Bil je v Parizu jeden najuglednejših ilustratorjev raznim Pariškim listom. Pred jednim letom se je vrnil v Prago. Njegovo poslednje delo je bila prekrasna panorama »Bitva pri Lipanu«, izložena na letošnji razstavi Praški.

Biskup Strossmayer je daroval 1000 gl. v svrhu, da se v Ljubljanski mestni dvorani napravi alegorična slika. Izgotovila jo je, kakor smo uže poročali, slov. umetnica Iv. Kobilca.

Po daljšem odmoru se je v Monakovski operi vpriporila »Prodana nevesta« s Hrvatico, gđč. Krničevo v glavni vlogi. »Münchener Allg. Ztg. zahteva, da se opera daje češče, ter pravi »ali ni čudno, da trije največi in najlepši glasovi naše opere izvirajo iz slovanskih grl — Čehinje Frank in Hrvatice Trnina in Krnic?«

Na Kromeriškem kolodvoru je trgovce razstavljal med drugimi tudi sliko Palackega na prodaj. To je tamošnjega pruskega uradnika severne železnice tako razjezilo, da je ozmerjal prodajalca in dejal »Palacky war ein slavischer Lump«.

Povodom cesarjevega jubileja odlikovane česke dame: Roza Jelinkova — Doubkova (Elizab. red 2. vrste) od 1891 preds. odbora za obdarovanje revnih otrok z oblekami in obuvami v Pragi. — Antonija Vališeva (zlasti zasl. križ s korono), prva podpreds. tega odbora, v katerem deluje uže 23 let. — Božena Augustinova, z. Zelenka (zlasti zasl. križ s korono), ustanoviteljica društva »Zaštita« in tajnica odbora za obleko šolarjem. — Ana Kardova — Lamblova, (zlasti zasl. križ s korono), preds. dr. za zapuščene deklice v Pragi. — Ludvika Šolcova (Elizab. red 2. vrste), preds. komiteta za prerenje revne šolske dece v Pragi. — Ana Podlipna (Elizab. red 2. vrste), županova soproga, zlasti delavna za »Ustř. Mat. šk.« — Eliz. Lauerannova (zlasti križ za zasl. s korono), najstarejša članica šolskega društva v Pragi.

Bar. Chlumecky se je mudil v Dalmaciji. Tu ga je pri izletu v Konavle pozdravil župan Glavič hrvatski, a Chlumecky mu se je zahvalil češki. Nemškoliberalni bivši predsednik drž. zbornice, ki ni dovolil sprejema slovanskih govorov v protokol, — je to storil, ker je uvidel, da je primernejše nego nemška zahvala, katere bi dotični župan najbrže ne bil razumel.

„Srbski odjek“ je, ko je bil uže 15. urednik radi žaljenja veličestva zatvorjen, vnovič ustavljen.

Od odlikovancev povodom jubileja omenimo le znamenitejše Slovence in Slovence ter nekatere druge znane dostojanstvenike. Tajni sovetoiki so postali: 1. podpredsed. gosp. zb. knez Karol Auersperg; Budjeviški škof dr. Riha; Brnški škof dr. Bauer; drž. poslanec grof Džeduszky in vit. Abrahamovič. Baron je postal upokojeni Tržaški namestnik vit. Rinaldini; vitez vpok. vseuč. profesor dr. Vacl. Vlad. Tomek. — Plemstvo je dobil dež. glavar kranjski Detela. Veliki križ Leopold. reda galjski dež. maršal grof Stan. Badeni in kardinal nadškof Solnograški Haller. Red železne korone 1. vrste: češki nam. grof Coudenhove. — Veliki križ Fran Josipovega reda: črnovski mitropolit Czuperkovicz, Tridentski knezoškof Valussi. — Komand. križ Stefanovega reda: princ Ferd. Lobkovic. Komand. križ Leopold. reda št. hipolitski škof dr. Rössler. — Zvezdo komturjevemu križu Fran Jos. reda: podpred. dalmat. nam. Pavič. — Komturski križ Fran Josip. reda z zvezdo: istrski dež. glavar Campitelli, nam. dež. marš. galjskega Chamicz. preds. drž. zb. dr. Fuchs; Dun. župan dr. Lueger, vseuč. prof. dr. Jagič; nam. moravskega dež. gled. dr. Promber. — Komturski križ Fran Jos. reda: 2. podpr. zbornice, dež. glavar bukovinski, Lupul. Red železne korone 3. vrste: 1. podpr. posl. zbor. dr. Ferjančič, drž. posl.: Barwinski, Vl. Gniewosz, Kaftan, Žáček. — Viteski križ Fran Jos. reda: drž. posl. Evg. Abrahamovič, Adamek, Povše. — Viteški križ Leopold. reda: drž. posl. dv. sv. Šuklje. Red železne korone III. vrste so še dobili med drugimi: dež. odb. kranjski: Murnik, dr. Schaffer, vit. križec Fran Jos. reda: veletržec Gorup na Reki, finančni svetnik A. Lenarčič v Ljubljani, dekani Mežnarec v Kranju, Novak v Radoljci, Oblak v Kamniku, preds. mestne hranilnice V. Petričič v Ljubljani, župnik Rozman v Ljubljani, primarij dr. Šlajmer v Ljubljani, ravnatelj obrtnih strok. šol Ivan Šubic; noar Luka Svetec, magistr. revnatelj Vončina. — Elizabetin red 1. vrste baronica Hein, soproga dež. preds. — Elizab. red 2. vrste krška doobrotnica gospa Kočevarjeva v Krškem. — Red železne korone 3. vrste je dobil dr. J. Srnc v Celju, zlati zasl. križec s korono prof. Majciger v Mariboru, zlati zasl. križec kaznilnični učitelj Srečko Stegnar v Mariboru. — Drž. posl. dr. M. Menger je dobil red železne korone, kateri je pa zavrnul. Pisal je min. preds. Thunu, da mora iz narodnih in političnih vzrokov pobijati sedanje ministerstvo, lorej odlikovanja, ki se mu je podelilo na predlog istega, ne sprejme. Pozabil je, da vlada ni odgovorna za odlikovanja, temveč so ta izključno pravo korone. Hotel pa je s tem tudi obrniti pozornost nase kar se mu je sicer posrečilo, če tudi morebiti ne tako, kakor si je mislil. — Na Koroškem je odlikovan samo jeden Slovenec: prošt v Tinjah, Lovro Serajnik. — Na Primorskem so dobili red železne korone 3. vrste: sovetski pomorskega sodišča dr. vit. Rešetar; vit. križec Fran. Josip. reda: viši evid. nadzornik Macak v Trstu; dekani: Golmajer v Tomaju, Kragelj v Tolminu, Nežič v Čepiču; župan in dež. glav. namestnik dr. A. Stanger v Voloski. — Elizabetin red 2. vrste je dobila baronica Angelina Reinelt v Trstu.

Častno odlikovanje za znanost in umetnost je cesar povodom jubileja podaril prof. Praškega konservatorija, slavnemu skladatelju A. Dvořaku.

Ruski poslanik v Carjigradu je imel 19. novembra avdijencijo pri sultanu, v kateri je naznanil odhod princa Jurija na Kreto ter vprašal, ali sultan ne želi, da ta pride popreje v Carjigrad.

DIJAŠTVO.

Na Graški univerzi je bilo v poletnem tečaju vpisanih 120 Slovencev, 171 Hrvatov, 15 Poljakov, 13 Čehov, 13 Romunov.

»Hrv. mensa academica« se je ustanovila v Zagrebu kot posebno društvo, da preskrbi revnim velikošolcem ceno ali brezplačno hrano, jim posreduje pri stanovanjih, instrukcijah in učnih pomočnikih.

V Olomuški bogoslovnici je bilo prošlo leto 175 Čehov, 6 Poljakov in 36 Nemcev. »Notranji jezik« pa je — nemščina.

V Karlinu je mestni zastop izdal poziv na spoštovatelje Fr. Lad. Riegro, naj nabirajo doneske za ustanovo zaklada v podporo revnim velikošolcem, ki naj ima ime Riegrovo. Mestni odbor je daroval v ta namen 200 gl.

Budimpeški dijaki so 24. nov. izročili rektorju memorandum zaradi borbe s policijo pri polit. demonstracijah. Sklenuli so tudi prirediti rektorju veliko ovacijo, ker se je odločno potegnil za dijake.

Demonstracije v Budimpešti 22. nov. so bile pred politehniko, kjer se je vnel velik boj med policijo in dijaštvom. Dijaki so metali kamenje, redarji sekali s sabljami. Rektor je prosil min. Wlasieza, naj ustavi postopanje proti dijakom, kar je ta odklonil radi tega, ker so vrgli v Banffyjevo kočijo dva kamna. — Pred vseučil. je bilo 40 redarjev na konjih in stotnja pešcev redarjev. Dijaki so metali iz poslopja tintnike in druge stvari; redarji so vlomili vrata, dijaki so se zabarikadali po dvoranih. Ko je policija dalj časa razbi-

jala po njih, so dijaki na tajnikovo prošnjo ostavili vseučilišče. Tudi v filološkem zavodu se je skupilo nad 200 dijakov, se zabarikadalo in metalo na redarje, 30 pešcev in 60 jezdecev, pred poslopjem, polena, pesek itd. Po lestvah so se popeli policisti v zgradbo ter se sprijeli z dijaki, od katerih je bilo mnogo ranjenih. Dijake so po 50 zaprli v temne sobe in jih preslušavali celo noč. V zaporu so tako razgrajali, da ljudje v obližju niso mogli spati. V kavarni »Hunnia« so se zbrali dijaki in poslali obema rektorjema deputacije, naj ta dva izposlujeta zadoščenje. Ako tega ne stvorita, so sklenuli štrajk. V gostilni »Karikas« zbranih 300 dijakov je sklenulo petico-cijo na obstrukcijo, da se pribori zadoščenje. Ako ne prestanejo policijska nasilstva, sklenuli so sami rabiti silo bez obzira na sredstvo.

Pri izgredih v Budimpešti so opazili dijaki pred Athenaeumom v izložbi Fejervaryjevo sliko. Strgali so jo in pomandrali v blato. Ko je redarstvo zvedelo o tem atentatu, je poslalo 28 jezdecev, a bilo je prepozno. Dijaki so se bili uže odstranili.

Na češki univerzi v Pragi je bilo prošli tečaj: 113 prof. in 2588 slušalcev.

Na Berolinski univerzi je letos 160 slušalk, med temi 26 iz Rusije. Židinj je 47.

Na Dunajski univerzi je bila 12. nov. pri »bumelu« rabuka med nemško nacionalnimi in židovskimi dijaki. Židje so bili pah-neni iz avle.

Na Budimpeški univerzi in tehniki so bila predavanja vsled pouličnih izgredov obustavljena ter bi bila se 28. nov. zopet začela. A oba rektorja sta naznanila, da se prično še le 5. dec. Stvorilo se je to, ker je vseučiliška mladež sklenula, da demonstuje proti proslavi 2. dec.

28. nov. umrli gimnazijalec Jul. Mackš v Litomislch je ostavil 5000 gl. »Ustř. Mat. šk.« — 2000 gl. podpornemu zakladu Litomislške gimnazije, — 1000 gl. pisateljskemu društvu »Maj« v Pragi, 300 gl. »Českoslovanski jednoti« za ustanovo knjižnice med Slovaki, 300 gl. revnim šolarjem rojstnega kraja Harmanica in več manjih legatov.

Ko so v Pragi nemškimi buršem prepovedali čepice in trakove, bila je to taka grozna žalitev akad. časti in osebnosti svobode, da so terjali zato odstop vlade, da so se po Nemčiji in pri nas sestavljali velikanski protesti proti češkim surovežem. Ko pa so nemški burši zaradi istotako od vlade »Libanoncem« dovoljenih čepic te židovske dijake vrgli z univerze, in ko je rektor jim prepovedal čepice, je bilo pa to veliko junaštvo in hvalevredna samozavest. — O grof Oerindur, pridi nam na pomoč!

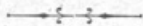
Ob slavnosti »Deutsche Lese- u. Redehalle« v Pragi je prišlo mnogo buršev tudi iz Nemčije. Na komerzu se je od vseh strani vikal »Heil Alldeutschland«, radi česar je žugal vladni zastopnik z razpustom. Drž. poslanec Funke je zahteval od avstr. Nemcev, da ne pozabijo, da so jedini po jeziku, zgodovini in kulturi z brati v Nemčiji. Nemci nimajo 26 zahtev, kakor Čehi, temveč samo jedno, to je svoje pravo. — Peli so po melodiji cesarske pesni »Deutschland über Alles«, radi česar se je razpustil komerz, a dijaki so ostali v dvorani.

Deputacija obdoga zbora čeških medicincev Dutka in Srdinko sta se 22. nov. predstavila poslancem vseh slovanskih strank in min. Kaizlu. Omenila sta, da je veliko število pri kontrolnih shodih kaznovanih medicincev, ter da je to kaznovanje provzročilo veliko razburjenost med češkim narodom. — Češki in poljski poslanci so izjavili, da so uže stvorili svojo dolžnost, a da hočejo še stvoriti nadaljnje korake. Poslanec Spincič je rekel da se na jugu smejo javiti rezervisti nemški ali laški, samo slovanski ne.

Na Dunajskem vseučilišču je bil 19. nov. zopet pretep med nemškonacionalci in Židi. — Ker so se čule govorice, da hočejo slovanski dijaki protestovati proti Wolfu in Schönererju, bogovom naših buršev, a ti proti slovanskim dijakom, je bila avla izredno polna; vendar do prepira med temi ni došlo, ker so izjavili Nemci, da so samo proti Židom.

(Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju). V X. občenem zboru tega društva bil je zaradi izvenrednih zaslug za društvo imenovan častnim členom gosp. France Dolenec, trgovec v Mariboru. Odkar obstoji to društvo, nabiral je vsako leto ter nabral čez 800 gl. za uboge slovenske visokošolce na Dunaju. Slava mu! Vspomin vladarjeve petdesetletnice so društvu pristopili kot ustanovniki z darilom po 50 gl. gospodje: Dr. Mirko Ploj, c. k. tajnik v finančnem ministerstvu, plačavši 1. obrok 10 gl.; Ivan Luzar, nadzvident južne železnice, plačavši 1. obrok 10 gl.; dr. Janko Hočevar, odvetniški kandidat, plačavši 1. in 2. obrok po 10 gl.; skupej 20 gl. Dalje so društvu darovali: Visokorodni Ant. plem. Sušic, c. in kr. polkovnik v Celju, 15 gl. G. A. Knafele, uradnik c. k. drž. železnice v Beljaku, je med tamošnjimi Slovenci nabral 5 gl. Na Dunaju so društvu darovali gg. dr. Klem. Seshun, dvorni in sodni odvetnik, 5 gl.; dr. Al. Homan, dvorni in sodni odvetnik, 5 gl.; Alojzij Kremžar, mag. svetnik, 5 gl.; dr. Ant. Primožič, c. k. profesor, 5 gl.; gospa Marija Primožičeva, 5 gl.; Peter Hlačar, nadoficijal sev. zah.

železnice, 3 gl.; g. Josip Šolar, mag. uradnik, 2 gl. — Za toliko blagih darov bodi vsem iskrena zahvala! V seji m. oktobra oglasilo se je 58, v seji m. nov. pa 60 revnih dijakov za podpore. V teh dveh sejah je odbor razdelil med najrevnije dijake 470 goldinarjev v gotovini in obednicah. Več prošnji moral je odbor odbiti. Ker toliko revnih dijakov slovenske krvi še nikdar ni bilo na Dunaju, treba izredne pomoči. Daruje naj torej vsak, kdor le količkaj premore, za uboge slovenske trpine v tujem mestu! Darove bode hvaležno sprejemal društ. blagajnik V. č. gd. Fr. Jančar, monsignor, paški častni komornik, župnik n. vit. reda, Dunaj, I. Singerstr. 7.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

A) SLOVENSKE DEŽELE.

Kranjsko. Deželni predsednik kranjski, bar. Hein, je ad personam povišan v 3. plač. razred. Izredno odlikovanje!

Ljublj. mestni svet je imel 1. dec. slavnostno sejo, v kateri je župan prečital slavnostno adreso, katera se cesarju izroči po deputaciji 5 članov.

Cesar Fran Josip je v dobi svoje 50 letne vlade slovenske dežele štirikrat obiskal. Prvič je obiskal te deželo 1850, ko je kot mladi vladar hotel spoznati svoje dežele in narode. — Prebival je v Ljubljani 10—12. aprila. Drugič je prebival z mlado zaročenko 17—20. nov. 1856 na Kranjskem, in v Ljubljani je cesarica praznovala svoj god. Od tod sta šla na Laško in se vrnila 1857 preko Gorice in Ljubljane na Dunaj. Tedaj sta obiskala tudi Postojnsko jamo. — Tretjič je došel cesar v Ljubljano 1883, ko je dežela slavila 600 letnico združenja s Habsburško dinastijo. Prebival je v Ljubljani od 11. julija. Obiskal je tudi Logatec, Idrijo, Postojno, Kamnik, Kranj, Begunje in Bled ter se od tod vrnil 17. jul. čez Trbiž na Dunaj. Zadnjič je došel po potresni katastrofi 7. maja 1895 v Ljubljano, tolažit in pomagat zvestim podanikom.

Ljublj. župan je v svojem slavnostnem govoru 2. dec. tudi omenil, da pri nas še niso zavladale take razmere, kakor si jih želi cesar. ker pri visoki birokraciji ne nahajamo prijatelja, in si torej lahko mislimo, kaka so poročila o naših težnjah in opravičenih željah, ki pridejo na Dunaj, ter da se zato s tem večim zaupanjem obračamo do cesarja. Uradni list je priobčil govor županov, a izpustil te stavke. — Pač znamenje slabe vesti.

Deputacija slovenskih županov pod vodstvom Ljublj. župana Hribarja, je 3. dec. izročila dež. nam. Heinu udanostno adreso za cesarja.

Tržaško. Tržaški nam. grof Goëss je šel v Rovinj in posetil preds. trg. zbornice na njegovem stanovanju. A takoj se je hladno poslovil; — zapazil je na steni sliki Viktorja Emanuela in Mazzinija.

Devinci so slovesno sprejeli župana Plesa, ko se je vrnil od trž. obravnave.

Pri tržaški porotni obravnavi bi se imelo prečitati izvestje Dunajskih zvedencev v pisavi, podano seveda v nemščini. Drž. pravdnik pa je zahteval, naj se ono prečita v ital. jeziku, ker je oni razpravni jezik na dežel. sodišču v Trstu. »Piccolo« sklepa iz te izjave, da je ital. jedini razpravni jezik pri tržaškem sodišču, kar se je uradno potrdilo z izjavo. Predsednik sodišču je zato podal imenom drž. pravnika izjavo, da tega nikakor ni namerjal z ono izjavo, temveč je zahteval prevod one note le, ker se je v tej pravdi

rabil izključno ital. jezik, in je izjavil jeden porotnikov, da ne razume nemščine. Ker ve, da ital. ni izključno razpravni jezik, prosi, da se ta izjava sprejme v zapisnik.

Dopolnilno poročilo o občem zboru polit. društva »Edinost«. — Po poročilu tajnikovem (katere smo posneli uže v »Slov. Sv.«) in blagajnikovem je omenil Nabergoj, da bi se dalo gledé števila članov doseči kaj več z dobro organizacijo. Od okoliskih duhovnikov je samo jeden član društva. Sloven. prebivalstvo v okolici je od Trž. magistrata obsojeno na smrt, od vlade pa na večno sužnjost, in ker duhovniki vedo to, otezajo se delu za društvo. Naša dolžnost pa je, da delujemo na to, da se ne uresniči ta obsodba. Obupnost ljudstva ni opravičena, dasi je umljiva. — Preds. je naznanil, da se je odbor zjedini, da predloži premembo pravil, tako da bodo 3 vrste članov, s členarino 6 gld., 3 gld. in 1 gid. na leto; to se je sprejelo. — Pri raznih predlogih pravi St. Godina: Slovencem na Tržaskem se godi slabše, nego na Turškem. Tam delajo evropske velemoči mir, a za nas se nikdor ne briga. Ako se pritožimo vladi, poreče da se nam godi dobro. Ako ministrom, pravijo, da ne vedo ničesar, a da bodo pretresali stvar. Ne preostane drugega, nego da razjasni deputacija cesarju naše žalostno stanje. — Po daljši debati se sprejme ta nasvet, a popreje naj se še skliče javen zbor v področju polit. dr. »Edinosti«. — Tajnik Cotič nato utemelji resolucijo za osnovo okr. glavarstva za tržaško okolico. Kar se tiče občinskih stvari, naj okolica ostane združena z mestom, v stvareh pa, katere opravlja občina kot polit. oblast prve instance, kot organ vlade, naj se okoličani rešijo mestnega jarma. Potrebna je tudi peticija na drž. zbor za pravično premembo volilnega reda. Dr. Gregorin razjašnjuje važnost tega predloga ter predlaga še dodatek: da se razširi delokrog drž. policije v Trstu tudi na okr. glavarstvo za trž. okolico. — Nabergoj spominja, da se je 1868 uže pričela velika agitacija po okolici, in da ji je bila vlada naklonjena, a na magistratu so podkupili nekatere može, ki so podpisali protiizjavo in s tem stvar onemogočili. — Dr. Rybář govori o sodni in politiški upravi na Slovenskem. Vedno več se naseljuje Lahov, znamenje, da se jim godi dobro. Občina in država skrbi zanje tako, da bomo morali postati laški podaniki, ako bomo hoteli na Primorskem uživati ista prava, ki nam bi jih morala dati avstrijska vlada. Opisuje prevlado laščine pri sodiščih. Iz ital. tujčevalnih šol prihajajo uradniki laškega mišljenja, ki sodijo Slovence. Država se izgovarja, da nima sloven. naraščaja, a noče privoliti sloven. šol, da si ga vzgajimo. — Glede polit. uprave spominja na Spinčičevo interpelacijo. Iz odgovora grofa Thuna je bilo razvidno, da se mu je poročalo napačno. No ako se tudi dokaže krivica, mora se iz »višin ozirov« postopati proti Slovencem. Ti so: Italija. Da bi se torej ne dražili tuji državljani, morajo domačini trpeti krivico. — Ali se je treba bati Italije? Odgovor bodi 1848, 1859, 1866 in Afrika. Mi smo se vedno pripravljeni, kakor nekčaj, braniti prava naše države s svojo krojo. A na Primorskem se nam šteje ta patrijotizem uže za greh! (Govornik predlaga resolucijo za ravnopravnost in premembo sistema. — Dr. Pretner je razjasnil, kako slabo se godi Slovencem v gospodarskem pogledu; zlasti po uničenju vinogradov po trtni uši. Vinogradniki pa so do danes bez vsake pomoči. — Huda je konkurencija

laških delavcev iz Italije. Tudi ribarstvo oni oškodujejo. Jedino pri nas se dovoljuje to tujcem, v škodo domačinom ob naših obatih, — Dr. Gregorin govori o sloven. ljudski šoli v Trstu in opisuje protidinastične pojave na laških učnih zavodih. — Dr. Pretner je za zboljšanje gmotnega stanja učiteljem. — Dr. Trinajstič predlaga, da se slov.-hrvat. drž. poslancem javi o žalostnem stanju naroda, — ter da se narodno svečeništvo v Istri pozivlje, da si prizadeva za varovanje vere in jezika našega naroda v Istri, zlasti glede slovanske liturgije.

Veliki koncert priredi pevsko društvo »Kolo« v Trstu dne 18. dec., in sicer v gled. »Politeama Rossetti«. Sodeloval boše tudi novi društveni mešani zbor, ki šteje 60 členov. Pričakujejo iz Trsta in od drugih obile udeležbe.

Goriško. Učence slov. »Slogine« šole v Gorici napada italijanska poulična mladina s pilami, kamenji in pračami.

O onih 100.000 gld., katere ponujajo Italijani za zboljšanje gmotnega stanja učiteljev na Goriškem, in zaradi katerih so ti pričeli agitacijo proti slov. dež. posl., so ti (slov. posl.) zvedeli šele sedaj po časopisu.

V Gorici je povodom jubileja razobesil slov. zastave »Sočin« lastnik A. Gabršček. A takoj je bila policija v hiši, ki je terjala odpravo zastav; ko je g. zahteval pismen nalog, je došel policijski uradnik ter rekel, da se morajo zastave takoj odstraniti; uradni dopis pride v 24 urah. A ni prišel!

Štajersko. Graška policija je prepovedala Bismarckovo proslavo.

Graško meščansko društvo je sklenulo, da mestnemu zboru izroči peticijo (proti slovanskim delavcem) s tem, da mesto oddaje svoja lastna dela le nemškim delavcem, da pri dobavah sprejema le ponudbe onih trgovcev, ki si dajo blago delati od nemških delavcev, ter da pri oddanji del upošteva le one obrtnike, ki imajo izključno nemške pomočnike in učence.

Občinski odbor okolice Celjske je soglasno sklenul prositi za slovensko uradovanje in za slov. izklicavanje na vseh železniških progah po Slovenskem, za slov. napise na novem c. k. poštnem poslopju v Celju ter za ustanovljenje nadsodišča in vseučilišča v Ljubljani.

Kmetijska stranka bar. Rokitanskega v Gradcu se je izrekla za to, da se osnuje jedna sama velika nemška stranka, ter da se vsekakor, ev. z obstrukcijo, prepreči nagodba.

Nemška napredna stranka v Gradcu je 17. nov. sklenula resolucijo, da vvedenje slov. razprav pri Graškem nadsodišču ne odgovarja potrebam, ter da mora pravosodje stati nad strankami in zato ne sme postati kompenzacija za politična glasovanja.

V Graškem mestnem zboru je 5. decemb. župan odgovoril na interpelacijo radi najnoveše provokacije Slovencev (slovensko cerkveno petje pri maši podružnice sv. Cir. in Metoda) da je o tem sporočil dežel-nemu odboru ter se na to ugodne rešitve.

Graški Slovenci so proslavili cesarjev jubilej, z mašo v cerkvi sv. Antona; ker so pri nji peli slovensko, se jezé nemški listi nad župnikom Skočirjemj češ, da poslovenjuje Gradec.

Koroško. Nemškonarodni mestni zastop v Celovcu je sklenul, da se bodo oddajale mestne službe izključno le Nemcem.

B) OSTALI SLOVANSKI SVET.

Cesar se je s posebnim razglasom zahvalil tostranskim narodom na izraženju lojalnosti in sočustvija ob jubilejskem prazniku in prosi Boga, da bi mu dal doživeti videti svoje narode zadovoljne in srečne. Posebnoga veseli, da se je v spomin jubileja sklenulo veliko število dobrotnih naprav, ustanov in odločilo tudi mnogo dobrot v obče.

Obče. Na peticije slov. štajerskih občin je železn. min. dal posl. Žičkarju odlok, ki zagotavlja upoštevanje slovenščine pri novi železnici Velenje-Sp. Dravograd na napisih, oznanilih, pri klicanju postaj in nameščanju uradnikov.

Mednarodna konferencija proti anarhistom se je otvorila 24. nov. v Rimu. Predsednik ji je ital. minister vnanih poslov Canevaro, podpreds. sta avstr. in belgijski poslanik.

Mestni zbor v Lincu je 23. nov. soglasno sklenul, da pošlje drž. zboru peticijo proti avstro-ogerski nagodbi, katera se naj sklene le, če se sprejmejo pri carinski in trgovski zvezi potrebne premembe in kvota pravično zniža od 70 na 58%.

Velika strogost, s katero se je kaznoval stotnik Wiesner, in publikacija te kazni je provzročila občo iznenajenje. Razlaga se to le s tem, da hoče vojno ministerstvo za retí vsako kal narodnostnega prepira v armadi ter utrditi slepo pokorščino vsakemu povelju.

Cesar je povodom jubileja izdal pomiloščenje vsem vojaškim beguncem, ako se ne zasledujejo tudi radi kakega drugega prestopka, ako se tekom leta podvržejo novačenju in zakonito določeni vojaški službi; onim domobrancem, ki niso izpolnili kake zakonite vojaške vaje, se odpusti to in kazen, ako prosijo za amnestijo.

Cesar je pomilostil povodom jubileja one, ki so bili obsojeni radi žaljenja členov cesarske hiše, — odpustivši jim preostalo kazen in nasledke; in razun tega še 349 kaznjencev.

Cesar je pisal kardinalu grofu Schönbornu lastno-ročno pismo, v katerem se zahvaljuje avstr. škofom na pastirskem listu, kateri so izdali povodom jubileja.

Avstr. veleposlanik pri ruskem dvoru, knez Fr. Lichtenstein, vrnil se je 2. dec. v Petrograd, da je sprejel čestitke diplomatskih krogov k jubileju našega cesarja, potem pa šel v Livadijo, da carju izroči svojo odzivnico. Naslednik mu bo poslanik pri Bukareškem dvoru, bar Aerenthal, ki je bil preje poslaniški svetnik v Petrogradu.

V posebni avdijenciji je cesarju izročil nemški poslanik grof Eulenburg in vojniški ataše grof Moltke jubilejni dar nemškega cesarja, umetniško izdelano namizje iz porcelana.

Povodom jubileja je železniški minister ukazal prestanje vseh tekočih disciplinarnih preiskav in odpuščenje disciplinarnih kaznij.

Povodom cesarjevega jubileja so sklenuli v Pragi živeči ruski, belgijski in romunski podaniki odposlati cesarju udanostno adreso.

Štajerski dež. nam. mark Bacquehem je šel v pokoj; na njegovo mesto je prišel dež. preds. iz Silezije, grof Clary-Aldringer. Dež. preds. v Sileziji pa je postal nam. svetnik v Bregencu, grof Josip Thun-Hohenstein.

Parlamentarno. Posl. Laginja je odložil svoj mandat v odseku za nagodbo.

Slov. drž. posl. Povše je bil 29. nov. poklican k naučnemu ministru, da mu kot načelnik slov. kršč. narodne zveze pojasni stališče slov. poslancev zlasti z ozirom na koroške razmere.

Jugoslovanski klub je soglasno sklenul, da čestita dru. Riegru k 80 letnici.

V jugoslovanskem klubu se je ostro kritikovalo postopanje naučnega min. Bylandta nasproti sloven. šolstvu. Klub se je s pritožbo obrnul na eksekutivni odbor desnice, in ta je 25. nov. imel sejo, v kateri sta posl. Povše in Robič razložila pritožbe Slovencev, zlasti z ozirom na Goriško in južno Štajersko. Na predlog preds. vit. Javorskega je klub soglasno sklenul, da podpira zahteve Slovencev ter stvari vse, kar možno, da se ugotovi jim.

Za revizijo državnozborskega pravilnika je bila voljena posebna komisija (dr. Ferjančič, grof Vetter in dr. Pfersche).

Italijanski poslanci južnotirolski so izročili min. preds. memorandum, za osnovo narodnostnih kurij in ital. deželni odbor. Omenjajo, da se Trentinsko zane-marja vedno, da nemška večina v dež. zboru ni sposobna za pravično upravo južne Tirolske, in da je tudi vlada že priznala opravičenost njih želje. Načela, katera je grof Thun izjavil za Česko, naj se uveljavijo tudi na Tirolskem. Uže 1861 je Trentinski škof v tirolskem dež. zboru opozoril na potrebo posebnega dež. zbora za Trentince.

Češki klub je v svoji seji 23. novembra soglasno sklenul resolucijo, da ukaz, da se naj češki rezervisti javijo samo v nemščini, ne odgovarja vojaškim predpisom, niti 30 letnej praksi; ter je ono tem bolj žaljivo za Čehe, ker se doslej drugim narodnostim ni prizadevalo to ponižanje. Zato klub izroči vladi promemorijo o tem. Proti vodstvu vojnega ministerstva pa bode na svojem mestu izvajal posledice.

Dunaj. Na Dunaju so se 1 dec. sošli člani prvega drž. zbora iz 1848, med temi dr. Rieger, bar. Helfert, bar. Pražák in dr. Tumiček. Rieger se je spominjal pokojnih tovarišev.

Dunajski mestni zbor je sklenul, da se na mestnih prostorih ne sme nabiti noben češki plakat.

Povodom cesarjevega jubileja so se 2. dec. zbrali vsi na Dunaju prisotni člani desnice na banket. Javorski je zapil cesarju, Palffy odlikovancem. Mnogi govorniki so povdarjali nerazrušnost desnice.

V kapeli ruskega poslanstva na Dunaju je bila 2. dec. svečana zahvalnica, katere se je udeležil veliki knez Nikolaj Nikolajevič ter vsa ruska diplomacija.

V 2. dan dec. je bilo mesto po vseh okrajih zares obče okrašeno in na večer prek in prek razsvetljeno, sosebnost v velikem mestnem domu. V votivni cerkvi so bili bengalični ognji, kar se je vse lepo podajalo. Množice so povsod polnile ulice, da je bila tu in tam opasna gnječa. Drugače je bilo vse mirno in tiho.

6. dec. je imel »Krožek prijateljev ruskega jezika« prvi svoj zabavni večer, »shodko« (сходка), kakor imenujejo Rusi tako shajanje. Bilo je obilo občinstva, a bilo bi ga še več, akoj bi ne bili slovenski dijaki »Slovenije« napravili večera na čast slovenskemu pesniku Antonu Askercu in Ljubljanskemu županu Ivanu Hri-

barju. Na shodko je prišel tudi mlad ruski slavist iz Kijeva, ki bode potoval med Jugoslovane proučevati njih narečja, in Slovak dr. Blaha, urednik novega izdanja »Hlas«. Gospa Koničková je deklamovala rusko Homj-kovo pesen, drugi so govorili, zopet drugi peli in igrali na klavir in gosli. Kaže se, da letos pristopi društvu mnogo členov, in da se začnejo zanimati v večji meri za učenje ruskega jezika in ruske literature. Po novem letu priredi »Kružok« nekaj večjih slavnostnih večerov, n. pr. v spomin stoletnice Puškinove.

Česko. Volitve trg. pomočnikov v gremij v Pragi so se izvršile v korist s soc. demokrati združeni nemški stranki. Čehi so dobili 870 glasov, nasprotna stranka 1078.

»Severočeská jednota« je 26. nov. zborovala v Jičinu. Dr. Klouček je govoril o narodnih razmerah v pomembenih zemljah. — Ako iz Amerike iztiravajo Kitajce, čudi se ves svet tej krutosti; ako se izganjajo iz Nemčije Čehi, tedaj pa ne dobé branitelja. — Nato razlaga narodnostni boj Čehov ter opravičenost njih zahtev. — Resolucije so bile za ustanovitev novih odborov društva v večjih mestih, za organizacijo narodne uprave, ustanovo središč za češke manjšine v nemških mestih; Turnovski je — z ozirom na jezikovne razmere v vojni — spominjal nato, da je Radecký v bitki pri Custozi vojake 28. pešpolka bodril s češkimi besedami: »Spomnite se, da ste Čehi, potomci slavnih Taboritov.«

Pri manifestačnem shodu narodnega delavstva v Smichovem, katerega se je udeležilo tudi mnogo dijakov, se je zahtevala velika šola češka na Moravskem, katera pa bodi najširšim krogom dostopna, torej pouk na nji brezplačen. — Protestovalo se je proti utrakvistični univerzi, naj si bo ustanovljena v kakoršni koli obliki.

Manifestacijski shod za ustanovo čeških velikih šol na Moravskem je bil v Taboru 20. nov. sklican od tehniške komisije Praške. Dr. Fiedler je govoril o »novih agrarnih geslih in njih pomenu v gospodarskem življenju.« — Delegat tehn. kom. inž. Brabec je dokazoval potrebo čeških velikih šol. Utrakvistična univerza, kakoršno baje namerja vlada, se mora obsojati z znanstvenega, narodnega in modernega stališča. Pridružili so se mu v tem še drugi govorniki. Posl. dr. Lang povdarja, da bi taka utrakvistična univerza ne bila nikoli ravnopravna, temveč nemška, in ustanova novih nemških je nepotrebna.

Praški mestni zbor je na predlog dr. Mildeja z veliko navdušenostjo soglasno sklenul, da podeli dru. Riegru k 80 letnici zlato kolajno mesta Prage.

Moravsko. Posl. Elvert je pri Brnskem shodu proti češki tehniki našteval malo število čeških tehnikov iz Moravske na Praški in Brnski tehniki ter iz tega sklepal, da je nemogućna. Pozabil pa je pri tem na češke slušatelje Moravane na Dunajski tehniki, katerih je tudi nad sto. — A pravičnost Nemcev na Moravskem, ki se branijo tudi novim češkim realkam, dokazuje, da imajo $\frac{3}{4}$ čeških prebivalcev le tri popolne realke; $\frac{1}{4}$ nemških pa jih ima 9. A kljub temu tajé opravičenost zahteve po novih čeških šolah.

V češkem domu v Brnu je bil 27. nov. velik protestni shod proti sklepu mestnega zbora radi češke tehnike. Po shodu je bila na cesti rabuka med Čehi in Nemci.

Obč. zbor v Znojmu se je soglasno izjavil proti češki tehniki in za nemško vseučilišče na Moravskem.

Olomuški mestni zastop je sklenul resolucijo proti ustanovi češke tehnike v Brnu in zahteva obnovitev nemške univerze v Olomucu.

Obč. svet v Mor. Schönbergu je 18. novembra sklenul, z ozirom na svojo resolucijo od 10. jun. 1898, pozvati nemške zastopnike moravske, da preprečijo z vsemi zakonitimi sredstvi ustanovo češke tehnike, bodisi v Brnu ali Olomucu, ter da zahtevajo, da se na Moravskem ustanovi nemško vseučilišče.

Društvo »narodnega gled. v Brnu« prosi vse češke občine na Moravskem, naj z božičnimi darili omogočijo vzdrževanje tega češkega zavoda v glavnem mestu moravskem.

Jedino mesto, ki povodom jubileja ni bilo razsvetljeno, je menda Brno. Tu so grozili nemškonacionalci za ta slučaj s pouličnimi demonstracijami, — torej je izostala razsvetljava.

Sileško. Nemško napredno društvo v Biali je imelo koncem nov. shod, kjer se je sklenul pogin ondote poljske šole. Nek Josephy je dejal: »Ta šola mora prestat, in mi Nemci imamo moč in voljo, da dosežemo to, ako izključimo očete teh otrok od dela in ne vsprejememo teh šolarjev pozneje kot vadnike in pomočnike. Bojno solo moramo napadati z bojnim orožjem. — Nek Schnak je bil pa še radikalnejši. ker ni hotel boja le proti poljski šoli, temveč proti vsem češkim in poljskim podjetnikom.

Adolf Ivanovič vitez Dobrjanskij, c. k. dvorni svetnik, genijalni mislilec in dejatelj, velezaslužni slovanski oče, praznuje v dan sv. Miklavža starega kalendarja, t. j. 18. decembra t. l. svoj rojstveni dan, dosegi ž njim visoko starost, 95. leto nepretržno delavnega, s trudom in žrtvami prepletenega življenja. Bog ga je Slovonom do teh kritičnih dob ohranil še pri tolikem zdravju in čvrstosti duha, da je še letos priobčil znamenite kritične spise, kateri vodijo na pravo pot, in vedré zlasti njegove politiske razprave. Povsod med Slovani ima predragi čestitljivi starček čestilcev in prijateljev, med njimi tudi značajnih, vrlih učencev. Kakor druga leta, ga tudi letos na njegov rojstveni dan pozdravijo od blizo in daleko slovanski mislilci, učenjaki in dejatelji, in sicer z adresami v Innsbruck, kjer prebiva že mnogo let. V interesu slovanskih del mu iz vseh slovanskih plemen iskreno kličejo: Многая Лѣта!

Bukovina. Cesar je imenoval dež. posl. Lupula dež. glavarjem bukovinskim, posl. Rotta njegovim namestnikom.

Dalmacija. Porotna obravnava v Spljetu je bila 19. nov. proti M. efendiju Spahiću in Fabrisu, uredniku »Dubrovnika« zaradi žaljenja veličestva in ščunvanja k sovražnosti proti bosenski vladi po člankih v tem listu. Obtoženca sta bila soglasno osvobojena.

Hrvatsko. V Oseku je bil 9. nov. obsojen duhovnik Eraković, ker je pri dež. volitvi v Bošnjacih hujskal ljudstvo proti vladnim organom. Razprava je razkrila mnoge prisilnosti in nerednosti, katere so ti zakrivali, in ki osvetlujejo polit. nesvobodo na Hrvatskem. Naravno, da se je opozicija uprla, a vlada je dala la streljati na narod.

Pri volitvi v 3. Zagrebškem volilnem okraju je kandidat zedinjene opozicije, Cvetko Rubetić, prodrl s 5 glasovi večine. Dobil je 159 glasov.

V Zagrebu so 2. dec. pred Jelačićevim spomenikom demonstrirali proti Madjarom.

Ogersko. Szegedin ima 120 učiteljev, a od teh je 114 izjavilo, da noče jubilejne kolajne.

Madj. narodno društvo kmetijskih gospodarjev je poslalo nekoliko svojih členov v Rusijo, da prouče ruska gospodarstva.

Adreso madjarske opozicije je podpisalo 89 poslancev, od teh 33 pristašev narodne, 40 nezavisne, 14 ljudske stranke, 2 divjaka.

Načrt adrese narodne stranke na Ogerskem obsega prošnjo, naj vladar ukloni krizo, katero je izzvala vlada s svojim nezakonitim postopanjem in svojimi izjavami. Narod vrši svoja prava — da zajedno z vladarjem stvarja zakone in vodi kontrolo nad vlado — po svojih zastopnikih. Sredstva, s katerimi se preprečuje narodna volja ob volitvah, sta denar in nasilje. Sedanja vlada je v tem stvorila, kar nima primera na vsem svetu. Min. preds. je izjavil, da je dolžnost in zadača države, da nabira denarne doneske za volitve vladnih kandidatov. Sicer je rekel, da tega ni stvoril kot minister, temveč kot vodja stranke, a ta razložek nima pomena. Ali je čudo, da se opozicija proti taki vladi poslužuje vseh možnih sredstev?

Burna seja je bila v Aradski županiji, kjer se je razpravljalo, kako naj se pokrije deficit, ker je Krivany poneveril 245.000 gld. Predlagalo se je povišanje davkov za 2%. Romuni so se temu protivili. Gerban je rekel, da je najbolje, ako vsak prične krasti, s tem se Romuncem odvzame ves novac. Vendar se je predlog sprejel z 211 proti 81 glasom.

Ogerska zbornica. 22. nov. Viharni dogodki v seji 21. nov. so povzročili ulične izgrede. Pred in v parlamentu so se namerjale demonstracije. Na stotine dijakov se je zbralo pred zbornico, policija jih je morala siloma razkropiti. Bežali so v tehniko in od tam s kameni lučali na policijo. — Pričetkom se je izjavil predsednik, da so se včeraj vršile stvari, ki so proti pravilniku in zakonu, in jih mora radi tega obžalovati. — Min. dež. brambe je menil, da čuje klic: »Ne govorite Vi o časti«, na kar je rekel: »Vi ste stranka, ki pleni in bojkotuje čast.« Oba izraza sta v medsebojni zvezi, oba žalita čast in pravilnik zbornice. Prosim, naj se javi oni klicatelj, da se stvar dožene. O. Jvanka pravi, da je zaklical »častna beseda na termin.« — Preds. pravi, da to ni klic, o katerem je govor. Ker se nikdor ne javi, ista ga kliče najbrž ni bilo. Min. Fejervary izjavi, da, ako ni bilo klica, o katerem je menil, da ga je slišal potem je njegov klic, bil provzročen po pomoti. Ker kot možak rad priznava svojo krivdo, mora tudi sam izreči svoje obžalovanje radi svojih besedij in prositi zbornico, naj jih smatra neizgovorjenimi.

23. nov. Grof Aladar Zichy govori v drž. zboru o postopanju policije proti dijaštvu; Saghi o prestopku policije proti avtonomiji vseučilišča. Med tem se čuje klic: »v tehniko streljajo«. Seja se pretrga. Na dvorišču tehnike, ki je pod okni poslaniškega buffeta, zbralo se je do 400 dijakov, ki pa so se razšli na poziv rektorjev. — Min. Perczel opozarja, kako se pretirava postopanje policije, na katero so vendar metali dijaki kamenje. Ker se je raznesla vest, da je alarm na univerzo, se je seja sklenula. 21. nov. je bilo 220 dijakov zatvorenih. — V sejo so došle deputacije, da se pritožijo.

Na pritožbe raznih posl. o postopanju policije proti dijakom je odgovoril 24. novembra naučni min. Wlassics: Vseučilišče nima srednjeških predprav in ni zavetišče za zločince. Ako se v vseučiliškem poslopu in skvozi njegova okna dogajajo kaznjiva dejanja, je policija dolžna, da jih prepreči. Tudi ministri, ako so poslanci, imajo imuniteto. Vzdrževanje javnega reda je prva dolžnost, in če treba, hoče univerzo povsem zatvoriti. — Alb. Kis govori o ukazu naučnega min. za cesarsko proslavo. Ker je njegova stranka na stališču personalne unije, je on pri vsem spoštovanju do kralja in ustave (stranka priznava cesarsko vlado šele od koroniranja ogerskim kraljem in torej noče jubilejne proslave) proti proslavi. — Min. predsednik bar. Banffy dokazuje iz zapisnikov, da se je na Ogerskem 1873 proslavila tudi vladarjeva 25. letnica. In to povsem pravilno, ker se je 1867 nastop cesarske vlade v ogerski zakon inartikuloval in indemnizoval.

V ogerski zbornici je 3. dec. Kossuth interpeloval radi Thunovega odgovora o pruskih izgonih, ali vé ogerska vlada, da je ta odgovor dobil pritrditev min. vnaojih poslov gr. Goluchovskega? Ker ta ne zastopa le avstr., temveč — žal — tudi ogerske posle, vpraša, ali ne vidi ogerska vlada nevarnosti za trozvezo v tej groznji?

Minister za Hrvatsko in Slavonijo, E. Josipović, je dal svojo odstavko, ker se mu sedanje stanje v državi ne vidi ustavno. Na njegovo mesto je imenovan Ervin pl. Cseh, orodje Banffyjevo.

Bosna. Carjigrajski patrijarh Konstantin V. je poslal pravosl. biskupom Sarajevskemu, Tuzlanskemu in Mostarskemu list, ki je prišel v povsem napačni obliki med svet, ker ga Sarajevska cenzura ni privolila priobčiti v polnem obsegu ter sama brzjavila v liste, da je patrijarh podelil ukor radi nezadovoljstva s Kallayevimi cerkvenimi naredbami.

Črna Gora je sklenula novo poštno zvezo z Italijo. Doslej je bila poštna zveza čez Kotor in Trst ali Reko, oz. obratno. Po dogovoru z Avstrijo dobiva Črna Gora od Avstrije 8000 gld. na leto, da vzdržuje pošto med Črno Goro in Kotorom in Skadrom za avstr. pošiljatve. Ako bi sama skrbela zato, bi jo stalo 30.000 gld., torej je bila naša država na dobičku. Zadnji čas pa je naša pošta uvedla cenzuro za list. Tega se je sedaj Č. G. oprostila. Vse pošiljatve na Laško, Francosko in drugam pojdejo sedaj čez Bar.

Srbija. Vlada je zatrla vse opozicijsko časopisje, a zabranjuje tudi tuje, Milanu neprijazne liste v deželo,

V Srbiji vladajo neznosne razmere. Trgovina je v stagnaciji in polomi se množe. Uradniki ne dobivajo svojih plač. V armadi vlada nezadovoljnost. Svoboda tiska in besede je uničena. Vse kaže na bližajočo se nevihto.

Napetost med Rusijo in Srbijo se množi. Nemški posl. pri Belgrajskem dvoru je dal gostijo na čast ruskemu kolegi Žadovskemu, a srbski diplomati so se oprostili. Nekoliko dnij potem je bila na dvoru gostija v čast novemu angleškemu poslaniku, od katere se je zopet oprostil Žadovski,

V Curihu je izšla knjižica »Warnung an das deutsche Capital«, ki se bavi finančialnimi razmerami Srbije, z ozirom na to, da srbski agenti po Nemčiji kakor tudi po drugih večih mestih evropskih iščejo nova posojila.

Rusija. Blizo istočasno, ko je šel nemški cesar na vzhod, je odšel ruski poslanik v Carjigradu, Zinovjev, k carju v Livadijo, a pred odhodom podal Porti noto. V kateri je zahteval reforme za 3 makedonske in za one azijske vilajete, kjer je bila armenska revolucija. To in pa bojazen, da s stijnim sprejemom nemškega cesarja ne žali Rusije, da morebiti nastopi z novimi zahtevami, je provzročilo poslanstvo k carju. Rusija vidi, da so reforme potrebne za obči mir, a tudi za Turčijo samo. Z njimi se zboljša stanje kristjanov, a zadovoljijo tudi mohamedanci, ki tudi sami trpé pod sedanjo upravo.

V Sevastopolu je bil 30. nov. odkrit spomenik Al. Nachimu, zmagaletu turškega brodivja 18. (30.) nov. 1853. Prisoten je bil tudi car Nikolaj II.

Car je na sultanov protest odgovoril, da ne more ustreči njegovi želji, da bi preprečil imenovanje princa Jurija krečanskim nadkomisarjem.

Ruski ministerpresident pri Vatikanu Čarykov je izročil kard. Rampolli noto ruske vlade, v kateri ta naznanja polno podpiranje Francije pri pokroviteljstvu katoličanov v sveti deželi. Papež je naročil brzjavno zahvalo min. grofu Muravjevu.

Komarov, ki je služil pod gen. Muravjevom v general. štabu, je na banketu po odkritju Muravjevega spomenika v Vilni govoril o pomenu te slavnosti. Govoriti o Muravjevu in ne govoriti o Poljaki, je povsem nemožno. To sta dva pojma, tako tesno zvezana, da se ne dasta razdružiti. Mur. bi se zasmel, ako bi se mu bilo reklo, da jim je neprijazen. Deloval je le proti puntarjem, ne proti narodu. Isto tako ne proti katolikom. Misel na plemenski boj v slovanskem svetu mu je bila sovražna. Kot pravoslavnemu kristjanu mu je bila tuja tudi misel na versko proganjanje. 1863 so o Rusiji malo znali v Evropi. Tedaj je še bilo možno oklevetiti jo. A od tedaj je toliko napredovala, da je prenehala biti grozilo mirnemu razvoju Evrope.

V Petrogradu je bila 2. dec. v malteški cerkvi svečana služba božja, katere so se udeležili mnogi veliki knezi, grof Muravjev, avstr. poslanik in diplomatski zastopniki.

Turčija. Nemški cesar je rekel sultanu, da je njegova kavalerija povsem nezadostna. Po cesarjevem odhodu so sklenuli, da jo pomnože na 20.000 jezdecev.

Porti je bila 1. dec. izročena nota o imenovanju princa Jurija višim komisarjem za Kreto.

Vstaši od Akrotira in Halepe so 1. dec. slovesno došli v Kanejo, da odlože orožje. Ljudstvo jim je priredilo burne ovacije. Prisotni so bili admirali in poslani.

V Carjigradu je bila 2. dec. v Marijini cerkvi zahvalnica. V avstr. šolah so bile slavnosti.

Prince Jurij je bil imenovan »višim komisarjem«. Krete za dobo 3 let. Car mu je poslal tem povodom čestitko. V proklamaciji izraža princ polno jednakopravnost ver in narodov.

Turški min. vnanih poslov je sporočil srbskemu poslaniku, da je sultan sklenul poveriti veliki komisiji pod vodstvom Saad Eddin paše preiskavo o srbskih pritožbah proti Albancem. — Za Srbe v Kumanovi je sklenul sultan sam zidati novo cerkev. Poslanik pa je izjavil, da je stara cerkev last Srbov, ter da se torej nova meste naj nje izroči Bolgarom.

Književnost.

Družba sv. Mohorja je izdala letos te knjige: 1. Zgodbe sv. pisma, 5. snopič; 2. Veliki katekizem; 3. Naš cesar (jubilejna knjiga s slikami, spisal prof. Apih); 4. Poljedelstvo, 2. snopič, 5. slov. večernice, 51. zv.; 6. Koledar za 1899. — Členov je imela družba letos 77.131; torej za 5591 več nego lani. — Najbolj je napredovalo število členov v lavant. škofiji: 1935, v ljublj. 1772, v goriški 1285. Žal, da je v videmski padlo število zopet za 35 Slovinci v Furlandiji in Italiji so v največi narodni in gospodarski bedi. Manj členov šteje tudi zagrebska škofija. — Izmed knjig za prih. leto bo gotovo najbolj ustrezala »Postrežba bolnikom«, spisal dr. A. Homan. Poljudno medicinskih spisov iz peres strokovnjakov nam je sila potrebno. Razna skrpucala neveščakov so le več škodovala nego koristila. Zato čestitamo družbi na tej pridobitvi. Tudi »Avstralija in nje otoki«, sp. prof. Vrhovec, bo poučna knjiga, a prašamo vendar le, »čemu segati v tujino, ko se dobro nudi tako blizu?«. Opisi narodni in krajevni naših slovanskih dežel v Avstriji in Evropi bi bili gotovo umestnejši. — Dohodkov je imela družba 91.256 gld. 64 kr., in isto toliko stroškov. Vsa matična glavica znaša 30.816 gld. 72 kr. — Običajnih nagrad za spise družba ne razpisuje več, pač pa nagraja doposlane in sprejete spise.

Slovanska knjižnica (Gabrščekova v Gorici) donša v 77—78. snopiču: »Beračica«. Pripovedka iz Bosne. Ruski spisal Vinko Zorič. Prevel Podravske. Str. 202. Cena 36 kr.

V Zagrebu je začel izhajati pod urednikom Kapčevim list »Makedonija«, ki naj soznani svet z razmerami v tej deželi. Cena listu, ki izhaja vsakih 14 dni, je 2 gld. na četvrtletje.

»Letopis Živeny«, poučno-zabavni zbornik. II. leto. Izdaje društvo slovaških žen »Živena«. Prinaša obilo čtiva iz ženskih peres. Objavlja tudi društveno poročilo. »Živena« ima 318 ženskih in moških članov. Sedaj je podala ministerstvu prošnjo za ustanovo jednoletne gospodinjске šole. Cena zborniku 50 kr.

»Dejiny dobronivskeje evanj. cirkve«, sostavil Jan Slavik. Cena 1 gld. 20 kr. Opisuje dobronivski kraj in okolico, ter prebivalce. Za spoznavanje Slovkov zanimiva knjiga.

Skladbe, složio F. S. Vilhar. Na 92 str. obsega krasna knjiga iz »Dioničke knjižare« v Zagrebu 80 kompozicij priljubljene glasbenika, med temi polovino slovenskih.

Opomnja upravnistva. Bližamo se koncu leta. Nadejamo se, da tisti, ki so letos ali od prejšnjih let zaostali ali z vso ali z delom dotične naročnine, izpolnijo še ta mesec svojo dolžnost. Stroške imamo velike, in mi jih moramo do časa poravnati, ako si počemo nakopati še stroškov za tožbe, obrnene proti nam.

Nekat-ri gosp. naročniki so nam dali pisano besedo, da poravnajo letos svoje dolgove; ti naj se od kraja spominjajo, da sedaj pobotajo kar so dolžni. Ponavljamo, da smo se mi vedno opirali na značaj inteligencije, katera je naročena na »Sl. Svet«; inteligencija je dolžna imeti še več zavest o svojem moštvu, nego preprosti narod. Zato smo vedno s svojimi opomini vedli se, dostojno izobraženih ljudij, ki hočejo biti zajedno rodoljubi. Črez *tritisoč* gld., katere nam je tekom 11 let ostal dolžen poseben del slovenske inteligencije, pa dotičnikom ne daje posebno ugodnega svedstva o izpolnjevanju dolžnosti nasproti listu, ki se je vzdržal le z največim požrtvovanjem izdateljstva, sotrudnikov, večine točnih naročnikov in peščice podpiralnih rodoljubov in prijateljev. Nemarnost smo zapazili v *posebnih vrstah* slovenske, oziroma hrvatske inteligencije.

»SLOVANSKI SVET« izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50 četvrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četvrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnin, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.

Izdatelj, lastnik in odgovorni urednik: **Fran Podgornik**. Tiskli Bratři Chrastinové ve Valašském Meziříčí.

Želimo, da bi ne bili prisiljeni z imenom označiti takih vrst, ker bi se še prostaki sramovali zvedeti in slišati o njih.

Nase somišljenike in prijatelje pa tudi sedaj vljudno prosimo, da i nadalje širijo »Sl. Svet«; njim je najbolj znano, kaka nasprotstva so vladala in še gospodujejo proti temu listu, in kakó se s tem nasprotstvom škoduje dobri slovenski in slovanski stvari. Kako spoštovanje bi sedaj uživali slovenski zastopniki, ko bi bili narod slovenski pripravljali in prigotovili za program, ki ga od začetka do danes razlaga in priporoča »Sl. Svet«! Tako pa imajo narod nepripravljen, tu in tam zbegan, razdejan; imponovati taka nedozorelost ne more. Kdor je preverjen o tem, deluj v smislu našega programa, in to bode v doslednosti tudi »Sl. Svetu« samemu na korist.

Na znanje.

Kružek prijateljev ruskega jezika na Dunaju (Кружок любителей русского языка) ima letos določena 2 tečaja. V I. tečaju se poučuje ruščina: v torek in četrtek od 1/28—1/29 zvečer in ob nedeljah ob 2 urah pop. V II. tečaju: ob ponedeljih in petkih ob 1/28—1/29. zvečer. — Za tečaj (vse leto) znaša učnina 3 gld.; vpisnina pa 50 kr. Treba je opomniti, da se sprejemajo samo bolj odrasli v člene in torej tudi v tečaje. Slov. in hrv. dijakov je letos uže lepo število, a se je treba nadejati, da pristopijo kar možno v polnem številu.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1899 ГОДЪ

на духовно-академическіе журналы

„ЦЕРКОВНЫЙ ВѢСТНИКЪ“ ● ● ● ● ● ● ● ● и „ХРИСТИАНСКОЕ ЧТЕНІЕ“.

1. „Церковный Вѣстникъ“ — еженедѣльный журналъ, служащій органомъ богословской мысли и церковно-общественной жизни въ Россіи и за границей. — „Христіанское Чтеніе“ — ежемѣсячный журналъ, органъ богословской и церковно-исторической науки въ общедоступномъ изложеніи. — Въ качествѣ приложенія къ журналамъ редакция издаетъ:

Полное Собраніе Твореній св. Іоанна Златоуста (въ русскомъ переводѣ).

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ.

а) За оба журнала — 8 (восемь) руб., съ приложеніемъ „ТВОРЕНІЙ СВ. ІОАННА ЗЛАТОУСТА“ безъ переплета — 9 (девять) руб., въ переплетѣ — 9 руб. 50 коп. съ пересылкой. — б) Отдѣльно за „Церковный Вѣстникъ“ — 5 (пять) руб., съ приложеніемъ „ТВОРЕНІЙ СВ. ІОАННА ЗЛАТОУСТА“ безъ переплета — 6 р. 50 к., въ переплетѣ — 7 (семь) руб.; за „Христіанское Чтеніе“ — 5 (пять) руб., съ приложеніемъ „ТВОРЕНІЙ СВ. ІОАННА ЗЛАТОУСТА“ безъ переплета — 6 р., 50 коп., въ переплетѣ — 7 (семь) рублей съ пересылкой. — Цѣна за границу: За оба журнала — 10 (десять) руб.; съ приложеніемъ „ТВОРЕНІЙ СВ. ІОАННА ЗЛАТОУСТА“ — 11 руб. 50 к.; за каждый отдѣльно — 7 (семь) руб., съ приложеніемъ „ТВОРЕНІЙ СВ. ІОАННА ЗЛАТОУСТА“ — 9 рублей. — За являющій англійскій переплетъ прилагать 50 коп. — Иногородные подписчики надписываютъ свои требованія такъ: »Въ Редакцію „Церковнаго Вѣстника“ и Христіанскаго Чтенія“ въ С.-Петербургѣ. Редакторъ проф. А. Лопухинъ.“